

มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิก

Professional Standards for the Art of Healing
in Clinical Psychology

คณะกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก
สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข

มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะ

สาขาจิตวิทยาคลินิก

Professional Standards for the Art of Healing
in Clinical Psychology

คณะกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก
สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข

มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก
Professional Standards for the Art of Healing
in Clinical Psychology

คณะกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก

อนุมัติ

ในการประชุมครั้งที่ 26 – 7 /2551 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2551

คณะกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก

สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก จัดทำขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2552 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในการประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิก ให้มีทิศทางเดียวกัน ตลอดจนอยู่ในระดับมาตรฐานที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกมีหลักเกณฑ์และแนวทางเดียวกัน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุณภาพของการปฏิบัติงานในวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นหลักประกันคุณภาพการให้บริการของนักจิตวิทยาคลินิกและส่งเสริมความมั่นคงแก่วิชาชีพจิตวิทยาคลินิกด้วย

บัดนี้เอกสารมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก ที่จัดพิมพ์ไว้เมื่อ พ.ศ.2552 หมดยุค สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ เห็นสมควรจัดทำมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิก โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาข้อความใดๆ ของมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิก พ.ศ.2552 แต่อย่างไร โดยมีความมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับนักจิตวิทยาคลินิกทุกท่าน สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และมีทิศทางเดียวกันตลอดจนอยู่ในระดับมาตรฐานที่ดี เป็นประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการหรือคนในสังคมต่อไป

(นางสมทรง สุวรรณเลิศ)

ประธานกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
● แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก	2
● ประวัติความเป็นมาของจิตวิทยาคลินิก	3
● ความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 2 มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกเชิงโครงสร้าง	9
● คำจำกัดความที่ใช้ในมาตรฐาน	10
● ข้อมาตรฐาน เกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ	11
● มาตรฐานที่ 1 กำหนดปรัชญา เป้าหมายและวัตถุประสงค์	11
● มาตรฐานที่ 2 กำหนดโครงสร้างการบริหาร	12
● มาตรฐานที่ 3 กำหนดระบบการบริหารขององค์กร	14
● มาตรฐานที่ 4 กำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารองค์กร	14
● มาตรฐานที่ 5 กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือก การมอบหมายหน้าที่ และการมอบหมายงาน	15
● มาตรฐานที่ 6 กำหนดหลักการและมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก	16
● มาตรฐานที่ 7 กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ	17
● มาตรฐานที่ 8 กำหนดนโยบาย หลักการและแนวทางการควบคุมคุณภาพ อย่างเป็นระบบ	18
● มาตรฐานที่ 9 กำหนดหลักการ แผนดำเนินการพัฒนานักจิตวิทยาคลินิก และการพัฒนาการปฏิบัติงาน	19
● มาตรฐานที่ 10 กำหนดหลักการและแนวทางการพัฒนาสถานภาพ ของนักจิตวิทยาคลินิก	20
บทที่ 3 มาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก (Practical Standards for the Art of Healing in Clinical Psychology)	21
● มาตรฐานที่ 1 การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychodiagnostic Assessment)	22

	หน้า
<ul style="list-style-type: none"> ● มาตรฐานที่ 2 การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ (Psychological Treatment and Rehabilitation) ● มาตรฐานที่ 3 การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชน และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Application of Clinical Psychology for Community Mental Health Services and Related Fields) ● มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เทคโนโลยี และการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Professional, Technological Development and Clinical Psychological Research) ● มาตรฐานที่ 5 การสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychological Training and Consultation) 	<p>24</p> <p>30</p> <p>35</p> <p>38</p>
บทที่ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก (Procedures for the Art of Healing in Clinical Psychology)	41
บทที่ 5 เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิก (Evaluation Criteria for the Art of Healing in Clinical Psychology)	74
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการรักษาพยาบาล แห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก พ.ศ. 2549	91
ภาคผนวกที่ 2 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ ทางจิตวิทยาคลินิก พ.ศ. 2549	97
ภาคผนวกที่ 3 เครื่องมือพิเศษเฉพาะวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก	100
ภาคผนวกที่ 4 เทคนิคการบำบัดทางจิตวิทยา	106
ภาคผนวกที่ 5 แบบรายงานผลทางจิตวิทยาคลินิก	109
ภาคผนวกที่ 6 คณะกรรมการวิชาชีพและคณะกรรมการวิชาชีพ สาขาจิตวิทยาคลินิก	118

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

สถานการณ์ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของบุคคลและนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรงมากขึ้น ประกอบกับประชาชนเริ่มตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนและพยายามเรียกร้องสิทธิที่ควรจะได้รับบริการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (2) บัญญัติว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพ รวมทั้งจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ”

สภาพปัญหาที่ประชาชนมีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้ต้องเผชิญกับภาวะความกดดันต่างๆ มากมาย ก่อให้เกิดความเครียด ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและอาชญากรรม ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในด้านจิตวิทยาคลินิก ในฐานะที่วิชาชีพจิตวิทยาคลินิกเป็นหนึ่งในบริการทางด้านสาธารณสุขที่บุคลากรทุกคนจะต้องรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะบทบาทสำคัญในการตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาผู้มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช โดยใช้เครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (clinical psychodiagnostic tests) ซึ่งเป็นเครื่องมือเฉพาะทางที่มีมาตรฐานและเชื่อถือได้ ผู้ใช้เครื่องมือจะต้องผ่านหลักสูตรจิตวิทยาคลินิกและต้องได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือ ซึ่งบุคคลที่ขาดคุณสมบัติดังกล่าวไม่สามารถปฏิบัติงานแทนได้ ในระยะแรกนักจิตวิทยาคลินิกใช้เครื่องมือเฉพาะทางเพื่อตรวจวินิจฉัย ค้นหาปัญหาสุขภาพจิต โรคทางจิตเวช และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยาและฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยให้บริการในหน่วยงานจิตเวชและสุขภาพจิต ต่อมาได้ขยายการปฏิบัติงานไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมากขึ้น โดยใช้การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อตรวจสุขภาพจิตและบุคลิกภาพ ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานหรือผู้ที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ การประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญา เด็กที่จะเข้ารับการศึกษพิเศษ การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อประกอบ การตัดสินใจคดีความตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรม การตรวจสุขภาพจิตนักโทษประหารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 248 การตรวจสุขภาพจิตนักโทษก่อนได้รับการอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามวาระสำคัญ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ในทีมวิกฤติสุขภาพจิตและทีมเจรจาต่อรอง (negotiation team) และปฏิบัติหน้าที่ตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2547 และมาตรา 12 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 เป็นต้น

นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้มี ปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชทั้งในด้านการศึกษา การปรับตัวทางสังคม รวมทั้งปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนทั่วไปที่อาจเกิดจากการกระทำของผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งเป็นผลกระทบต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัด

ประวัติความเป็นมาของจิตวิทยาคลินิก

จิตวิทยาคลินิกมีพื้นฐานจากความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การสังเกต และการทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นที่ทราบกันว่า Wilhelm Wundt เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ได้สร้าง ห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยาขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1879 ที่มหาวิทยาลัย Leipzig ประเทศเยอรมันนี

นักจิตวิทยาคลินิกได้อิทธิพลจากงานทดลองของ Wundt ในการให้แนวทางปฏิบัติงานทางคลินิก ซึ่งต้อง มีผลการวิจัยรองรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักจิตวิทยาคลินิกจะมีความสนใจศึกษานุคลิกเฉพาะราย และเน้นที่การศึกษาความ แตกต่างระหว่างบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับหรือเมื่อมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ

จิตวิทยาคลินิก(Clinical Psychology) มาจากคำเดิมว่า Medical Psychology คำว่า Clinic นั้น Louttit ได้กล่าวว่ามีมาจากภาษากรีก คือ “Kline” หมายถึง “เตียง” ซึ่งเป็นที่นอนของผู้ป่วย จิตวิทยาคลินิกจึง เป็นจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย หรือบุคคลที่มีปัญหาซึ่งต้องการการตรวจวินิจฉัยและการบำบัด Minninger ได้ให้หมายความของ Clinical ว่าหมายถึงสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเตียง หรือ “ความป่วยไข้” ส่วน E.Lowell Kelly กล่าวว่าจิตวิทยาคลินิกคือการใช้หลักเกณฑ์และเทคนิคต่าง ๆ ทางจิตวิทยาเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังคุกคาม บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่

ในต่างประเทศ การก่อตั้งคลินิกจิตวิทยาเป็นครั้งแรกโดย Lightner Witmer ในปี ค.ศ. 1896 ที่มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกาถือเป็นจุดเริ่มต้นของจิตวิทยาคลินิก คลินิกนี้ตั้งขึ้นเพื่อให้การ ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางจิตใจและเริ่มมีการใช้วิธีการมาตรฐานและเป็นระบบได้แก่ การตรวจวินิจฉัยทาง จิตวิทยาคลินิกซึ่งต้องศึกษารายละเอียดของลักษณะปัญหา ที่มาหรือสาเหตุของปัญหา ศักยภาพ ข้อบกพร่อง ตลอดจนแนวทางการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพโดยการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม และที่สำคัญที่สุดคือการ ทดสอบทางจิตวิทยา ซึ่งนักจิตวิทยาคลินิกในปัจจุบันได้ดำเนินรอยตามแนวทางที่ Witmer ได้ริเริ่มไว้ในการ ปฏิบัติงานทางคลินิก ในระยะใกล้เคียงกับที่ Witmer ก่อตั้งคลินิกจิตวิทยาก็มีนักจิตวิทยาทั้งในสหรัฐอเมริกา เองและในประเทศอื่น ๆ ได้ริเริ่มสร้างแบบ ทดสอบทางจิตวิทยาขึ้นใช้กันอย่างแพร่หลาย เป็นเครื่องมือที่มี มาตรฐาน และมีความเชื่อถือได้ทางสถิติ เช่น Alfred Binet นักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศสได้สร้างแบบทดสอบ เขาวัวปัญญาขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1905 และเป็นที่ยอมรับกันต่อ ๆ มาว่านักจิตวิทยาคลินิกเป็นผู้มีความ เชี่ยวชาญเป็นพิเศษในการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาในการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกมาตั้งแต่ต้น จนถึงปัจจุบัน

ในสหรัฐอเมริกาวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกเป็นที่ยอมรับว่ามีความแตกต่างจากจิตวิทยาสาขาอื่น ๆ ทั้งในแง่ ความสนใจ การฝึกอบรมที่ได้รับและงานในความรับผิดชอบ เดิมนักจิตวิทยาคลินิกเป็นสมาชิกของ American Psychological Association (APA) ต่อมาได้มีการแยกจิตวิทยาคลินิกเป็นสาขาที่ 12 และในปี ค.ศ. 1917 ได้แยกเป็น

สมาคมของตนเองคือ American Association of Clinical Psychology (AACP) และมีการกำหนดคุณสมบัติของนักจิตวิทยาคลินิกว่าต้องจบหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งต้องสอบผ่าน ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นนักจิตวิทยาคลินิก

ประเทศไทยเริ่มมีนักจิตวิทยาคลินิกเมื่อกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมมือกับองค์การอนามัยโลก ก่อตั้งคลินิกสุขภาพจิต (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ในปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2496 เพื่อให้บริการตรวจ แก่ไขเด็กที่มีปัญหาทางจิตเวชและสุขภาพจิต มีทีมสหวิชาชีพประกอบด้วยจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ทางจิตเวชและนักจิตวิทยาคลินิกร่วมกันเป็นผู้ให้บริการ

เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีหลักสูตรการสอนฝึกอบรมด้านจิตวิทยาคลินิกในสถาบันการศึกษาใด องค์การอนามัยโลกจึงได้ส่ง Dr. Magaret Stepan ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิกมาปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 2 ปี โดยมีผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติงานภายใต้ความควบคุมดูแลของผู้เชี่ยวชาญ ต่อมาองค์การอนามัยโลกและแผนโคลัมโบได้ให้ทุนจิตแพทย์และนักจิตวิทยาคลินิกฝึกหัดไปศึกษาต่อที่ประเทศแคนาดา และได้กลับมาปฏิบัติงานในฐานะนักจิตวิทยาคลินิกตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. 2506 ซึ่งเป็นปีที่สำนักงานข้าราชการพลเรือนได้อนุมัติให้มีตำแหน่งนักจิตวิทยาเป็นครั้งแรกในประเทศไทยแต่ยังมีใช้เป็นตำแหน่งนักจิตวิทยาคลินิก

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านจิตวิทยาคลินิกในประเทศไทย ในระดับปริญญาตรี เริ่มจากนักจิตวิทยาคลินิกที่ได้รับการศึกษาและฝึกปฏิบัติงานจากประเทศแคนาดาร่วมมือกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดสอนหลักสูตรจิตวิทยาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกจิตวิทยาคลินิกเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2507

ในปีเดียวกัน ได้มีหลักสูตรวิชานี้ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2518 ที่คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2533 ที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2543 ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ต่อมาเปลี่ยนไปอยู่ที่คณะสังคมศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. 2546

สำหรับหลักสูตรในระดับปริญญาโท เริ่มที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อปี พ.ศ. 2522 และได้เปลี่ยนไปอยู่ที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2528

พ.ศ. 2544 ที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทั้งนี้ หลักสูตรการเรียนการสอนด้านจิตวิทยาคลินิกของสถาบันต่าง ๆ จะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาต้องมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานกับผู้ป่วยทางจิตเวชและสุขภาพจิต ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ผู้ให้การฝึกสอนด้วย ปัจจุบันมีนักจิตวิทยาคลินิกที่จบการศึกษาระดับปริญญาและหลังปริญญาปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนกว่า 400 คน

ในปี พ.ศ. 2512 นักจิตวิทยาคลินิก ได้ร่วมกันก่อตั้งชมรมจิตวิทยาคลินิกขึ้น และต่อมาปี พ.ศ. 2519 ได้พัฒนาเป็นสมาคมจิตวิทยาคลินิกไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการระหว่างสมาชิก มีการประชุมวิชาการประจำปี และสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารของ

สมาคมปีละ 2 เล่ม พร้อมทั้งได้ประกาศจรรยาบรรณของนักจิตวิทยาคลินิกในปีเดียวกัน และพิมพ์เผยแพร่แก่สมาชิกของสมาคมในปี พ.ศ. 2526

เนื่องจากวิชาชีพจิตวิทยามีหลายสาขาและมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดลักษณะงานของวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกโดยเฉพาะให้มีความชัดเจน รวมทั้งต้องจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกซึ่งได้จัดทำอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2534 โดยกองสุขภาพจิตกรรมกรรมแพทย์ในขณะนั้นเพื่อแยกวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกออกจากวิชาชีพจิตวิทยาสาขาอื่น ๆ และได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานดังกล่าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพงานจิตวิทยาคลินิกในหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานสากลและเพื่อให้การปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกเป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอดจนอยู่ในระดับมาตรฐานที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการ รวมทั้งยังเป็นหลักประกันคุณภาพการให้บริการของนักจิตวิทยาคลินิกและส่งเสริมความมั่นคงแก่วิชาชีพจิตวิทยาคลินิกอีกด้วย

การที่นักจิตวิทยาคลินิก มีลักษณะงานในความรับผิดชอบที่แตกต่างจากนักจิตวิทยาสาขาอื่นคือ เป็นสาขาที่กระทำต่อมนุษย์โดยการตรวจวินิจฉัย การบำบัดความผิดปกติทางจิต อันเนื่องจากภาวะทางจิตใจ บุคลิกภาพ เชาวน์ปัญญา อารมณ์ พฤติกรรมการปรับตัว ความเครียด หรือพฤติกรรมผิดปกติอันเนื่องมาจากพยาธิสภาพทางสมอง ด้วยวิธีการเฉพาะทางจิตวิทยาคลินิก หากได้กำหนดให้สาขาจิตวิทยาคลินิกเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่รับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะด้าน จึงได้มีการเสนอเรื่องตามขั้นตอนเพื่อให้จิตวิทยาคลินิกเป็นวิชาชีพที่มีการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะตามกฎหมาย และในที่สุดได้รับพระมหากรุณาธิคุณมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาจิตวิทยาคลินิกเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 ณ วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

พ.ศ. 2549 มีนักจิตวิทยาคลินิกที่ได้ผ่านการสอบและได้รับการอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกแล้วจำนวน 344 ราย

ความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง

“จิตวิทยาคลินิก” (Clinical Psychology) หมายถึง การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจการวินิจฉัย การบำบัดความผิดปกติทางจิต อันเนื่องจากภาวะทางจิตใจ บุคลิกภาพ เชาวน์ปัญญา อารมณ์ พฤติกรรมการปรับตัว ความเครียดหรือพยาธิสภาพทางสมอง รวมทั้งการวิจัย การส่งเสริมและประเมินภาวะสุขภาพ ทางจิตด้วยวิธีการเฉพาะทางจิตวิทยาคลินิก หรือการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกที่รัฐมนตรีประกาศให้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางจิตวิทยาคลินิก

“มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก” (Professional Standards for the Art of Healing in Clinical Psychology) หมายถึง ข้อความที่อธิบายลักษณะที่แสดงถึงผลของการปฏิบัติงาน

วิชาชีพจิตวิทยาคลินิกที่ดี เป็นข้อความที่สามารถวัดได้ และใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการให้บริการ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งมีความเที่ยงตรง ถูกต้อง และแม่นยำ ที่แสดงถึงคุณภาพของวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก ในแต่ละด้าน ได้แก่ มาตรฐานเชิงโครงสร้าง และมาตรฐานการปฏิบัติงาน

“เกณฑ์ประเมินการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก (Evaluation Criteria for the Art of Healing in Clinical Psychology) หมายถึงเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้การปฏิบัติงานต้องมีคุณภาพ คือ มีคุณลักษณะที่สามารถสังเกตได้ ถูกต้อง เที่ยงตรง แม่นยำ อันเป็นมาตรฐานที่จะนำไปสู่ระดับความเป็นเลิศที่สูงสุดและเป็นไปได้

รูปแบบมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

ในวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก ได้มีการสร้างมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกขึ้นมาหลายระดับซึ่งอาจจำแนกเป็น

1. มาตรฐานกลางหรือมาตรฐานระดับชาติ ที่อาจกำหนดเป็นกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งกำหนดโดยองค์กรวิชาชีพแห่งชาติตามกฎหมาย
2. มาตรฐานระดับสถาบัน ซึ่งกำหนดโดยองค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. มาตรฐานระดับหน่วยงาน ซึ่งกำหนดโดยผู้ปฏิบัติวิชาชีพ และใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติของบุคคลในวิชาชีพ

สำหรับการสร้างมาตรฐานเพื่อการประเมิน หรือการควบคุมคุณภาพของการบริการในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายนั้น อาจกำหนดมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกเป็น 2 ส่วนคือ

1. **มาตรฐานเชิงโครงสร้าง (Structural Standards)** หมายถึง มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณลักษณะของระบบบริหารและระบบบริการทางจิตวิทยาคลินิกรวมทั้งทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ปรัชญา จุดประสงค์ นโยบาย อัตรากำลังบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก อาคารสถานที่ ตลอดจนแหล่งช่วยเหลือทางด้านความรู้ต่าง ๆ มาตรฐานเชิงโครงสร้างนี้มุ่งถึงขั้นตอนการบริการที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ โดยจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพว่าบรรลุเป้าประสงค์เท่าใด และคำนึงถึงประสิทธิผล คือ ประหยัดในด้านการใช้แรงงาน เวลา งบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ การกำหนดมาตรฐานเชิงโครงสร้าง ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริการทางจิตวิทยาคลินิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้รับบริการต้องได้รับบริการที่มีคุณภาพสูงสุด

2. **มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standards of Practice)** หมายถึง การกำหนดคุณภาพการปฏิบัติงาน จิตวิทยาคลินิก ซึ่งเป็นงานที่ใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการจิตวิทยาคลินิกในการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน และบุคคลทั่วไป ที่มีปัญหาพยาธิสภาพทางจิตและการทำงานของสมอง

ที่ผิดปกติ เป็นลักษณะงานที่ช่วยในการวินิจฉัยแยกโรค การศึกษาพฤติกรรมทั้งในส่วนที่เป็นศักยภาพและพยาธิสภาพ กลไกที่มาหรือสาเหตุของปัญหาจิตเวช สุขภาพจิต และพฤติกรรมผิดปกติอันสืบเนื่องมาจากพยาธิสภาพทางสมอง ตลอดจนลักษณะบุคลิกภาพและระดับความรุนแรงของปัญหา โดยใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก ชนิดต่าง ๆ รวมทั้งเทคนิคการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกในลักษณะอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม และกระบวนการสัมภาษณ์ทางจิตวิทยา เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวินิจฉัย การวางแผนทางการบำบัดทางจิตวิทยา การฟื้นฟูสภาพจิตใจ และการพยากรณ์โรค รวมทั้งการประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชน และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ยปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก ตลอดจนการพัฒนาด้านต่าง ๆ และการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

ในการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิก ต้องมีการประสานงานเกี่ยวข้องกับวิชาชีพอื่น ๆ และมีการสร้างเครือข่ายเพื่อเอื้อประโยชน์สูงสุด และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ

มาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

แบ่งได้ 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychodiagnostic Assessment)

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานการบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ (Psychological Treatment and Rehabilitation)

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานการประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและศาสตร์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Application of Clinical Psychology for Community Mental Health Services and Related Fields)

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานการสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ยปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก (Training and Consultation in Clinical Psychology)

มาตรฐานที่ 5 การพัฒนามูลฐานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Professional, Technological Development and Clinical Psychological Research)

5.1 การพัฒนามูลฐานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก (Professional Development in Clinical Psychology)

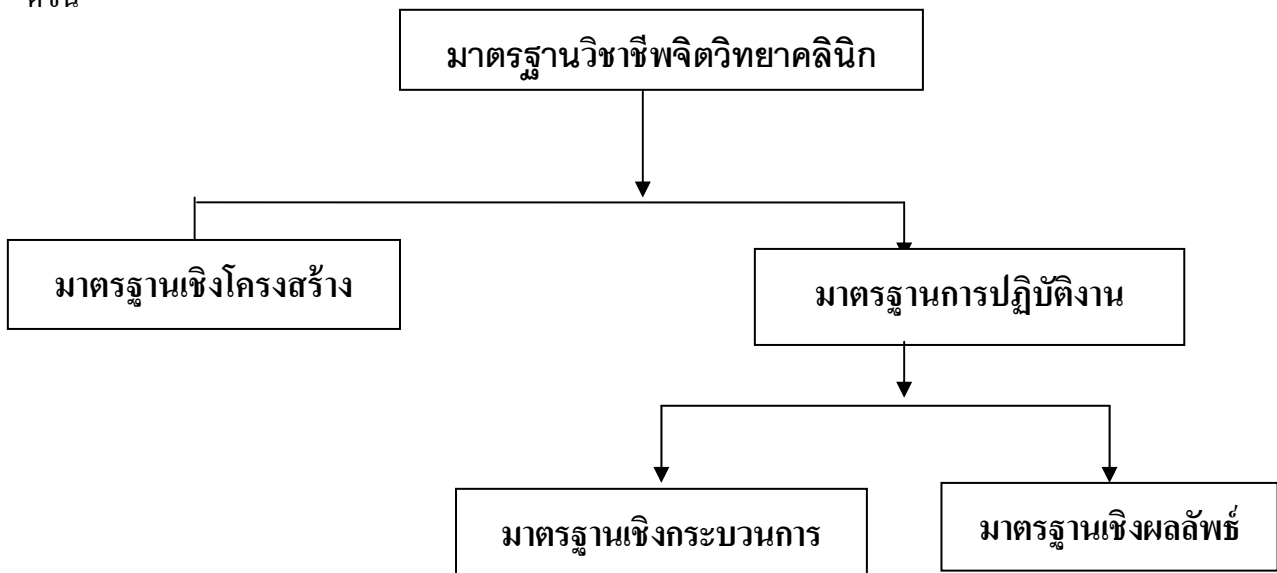
5.2 การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางจิตวิทยาคลินิก (Development of Scientific Knowledge and Technology Related to Clinical Psychology)

5.3 การวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Research Studies Related to Clinical Psychology)

ในแต่ละมาตรฐานการปฏิบัติงานแบ่งเป็น มาตรฐานเชิงกระบวนการและมาตรฐานเชิงผลลัพธ์ดังนี้

2.1 มาตรฐานเชิงกระบวนการ (Process Standards) หมายถึง กิจกรรมในการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกที่เน้นคุณภาพ โดยกำหนดพฤติกรรมของนักจิตวิทยาคลินิกในระดับการปฏิบัติงานและบริการทางจิตวิทยาคลินิกให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจในการ การกำหนดมาตรฐานเชิงกระบวนการมีหลักสำคัญคือ ต้องครอบคลุมแผนสำหรับผู้มีปัญหาสุขภาพจิต ผู้ที่มีปัญหา ด้านพัฒนาการและเซาว์นปัญญา ผู้ป่วยและครอบครัว โดยอธิบายวิธีการบริการทางจิตวิทยาคลินิกตามข้อมูล ที่บันทึกทางจิตวิทยาคลินิกอย่างถูกต้องเที่ยงตรง

2.2 มาตรฐานเชิงผลลัพธ์ (Outcome Standards) หมายถึง ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจาก กิจกรรมทางจิตวิทยาคลินิก ประเมินในรูปของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ ได้แก่ ลักษณะ พฤติกรรมของผู้รับบริการที่คาดหวังว่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกหรือใกล้เคียงกับปกติ อย่างไรก็ตาม อาจ เห็นได้จากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักจิตวิทยาคลินิกกับผู้รับบริการที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ ดีขึ้น

บทที่ 2

**มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก
เชิงโครงสร้าง**

**Structural Standards for the Art of Healing
in Clinical Psychology**

บทที่ 2

มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกเชิงโครงสร้าง (Structural Standards for the Art of Healing in Clinical Psychology)

การกำหนดมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกเชิงโครงสร้าง

มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกที่กำหนดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นรูปแบบ เป้าหมายและเป็นแนวทางในการจัดระบบบริการที่มุ่งให้การปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก และสอดคล้องกับนโยบายของสถานบริการในงานจิตวิทยาคลินิกนั้น ๆ ตลอดจนสามารถใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการดำเนินงานและการควบคุมคุณภาพจิตวิทยาคลินิกภายในหน่วยงานได้

ในการกำหนดมาตรฐาน คณะทำงานได้สำรวจโครงสร้างการบริการและการปฏิบัติงานของวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกในหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรมและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งแนวความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการบริการ การปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกให้มีคุณภาพมากที่สุด และได้นำมาตรฐานพร้อมทั้งเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อทดลองใช้ในองค์กรที่ให้บริการดังกล่าว หลังจากนั้นคณะทำงานได้นำข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้และการสัมมนาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นมาตรฐานพร้อมที่จะนำไปใช้ได้จริงซึ่งมาตรฐานและเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้จะช่วยให้การบริหารงาน การบริการ และการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกเกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย สำหรับแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละมาตรฐาน ซึ่งได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคำชี้แจงในการนำมาตรฐานไปใช้ให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่ตรงกันและมีประสิทธิภาพ จึงเสนอขอมาตรฐาน เกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติ 10 มาตรฐาน

คำจำกัดความที่ใช้ในมาตรฐาน

จิตวิทยาคลินิก หมายถึง วิชาชีพที่ต้องกระทำการใด ๆ ด้วยวิธีการทางจิตวิทยาคลินิก โดยใช้เครื่องมือเฉพาะทางจิตวิทยาคลินิกที่เป็นมาตรฐานและเทคโนโลยีทางจิตวิทยาคลินิก เพื่อช่วยในการตรวจวินิจฉัย บำบัดทางจิตวิทยาและฟื้นฟูสภาพจิตใจแก่ผู้รับบริการทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไปและผู้ป่วย

ลักษณะงานในความรับผิดชอบของวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลรอบครัวและชุมชน ตามมาตรฐาน โดยใช้ความรู้ทางจิตวิทยาคลินิกที่เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก
2. การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ
3. การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก
5. การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก การพัฒนาเทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

การบริการทางจิตวิทยาคลินิก หมายถึง การจัดการเพื่อให้ผู้รับบริการตามประเภทของปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชประเภทต่าง ๆ ปัญหาพฤติกรรม อารมณ์ การปรับตัว รวมถึงบริการทางจิตวิทยาคลินิกที่ครอบคลุมทั้งด้านการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก การบำบัดทางจิตวิทยา การส่งเสริมสุขภาพจิต และการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้รับบริการ

การปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิก หมายถึง กิจกรรมทางจิตวิทยาคลินิกที่นักจิตวิทยาคลินิกให้กับผู้รับบริการด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ

ระดับการบริการ หมายถึง การแบ่งระดับของการบริการตามความยากง่ายของบริการจิตวิทยาคลินิก โดยกำหนดเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับปฐมภูมิ หมายถึง การบริการที่ง่าย ไม่ซับซ้อน
2. ระดับทุติยภูมิ หมายถึง การบริการระดับซับซ้อนปานกลาง
3. ระดับตติยภูมิ หมายถึง การบริการระดับที่มีความซับซ้อนมาก

เครือข่าย หมายถึง กลุ่มองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ทำหน้าที่สนับสนุนซึ่งกันและกันในการบริการ เช่น ระบบรับ-ส่งต่อผู้รับบริการ รวมทั้งการสนับสนุนด้านวิชาการและด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อมาตรฐาน เกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติ

มาตรฐานวิชาชีพทางจิตวิทยาคลินิกเชิงโครงสร้างในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก จำแนกออกเป็น 10 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 กำหนดปรัชญา เป้าหมายและวัตถุประสงค์

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกกำหนดปรัชญา เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพบริการและการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิก

เกณฑ์

1. ปรัชญา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับปรัชญาวิชาชีพ สถาบันและนโยบาย สาธารณสุขแห่งชาติ
2. ระบุความเชื่อด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ สุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม การบริการทางจิตวิทยาคลินิกแบบองค์รวม และกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิก

3. ระบุพันธกิจ ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบด้านการบริการทางจิตวิทยาคลินิกที่พึงกระทำในองค์กรที่สังกัด ตามความคาดหวังของวิชาชีพและของสังคม
4. ใช้หลักจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกต่อประชาชน สังคมและประเทศชาติ

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับปรัชญาการบริการจิตวิทยาคลินิก เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการให้บริการเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยให้นักจิตวิทยาคลินิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนด ดังนี้

1. ความเชื่อในการให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกของผู้บริหารงานจิตวิทยาคลินิก ผู้ปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกและผู้รับบริการ ตามหลักสิทธิมนุษยชนและความเชื่อของผู้รับบริการที่จะมีโอกาสได้รับบริการด้านจิตวิทยาคลินิก สุขภาพจิตและจิตเวชอย่างเป็นธรรม เสมอภาค ปลอดภัย ตลอดจนวงจรชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ภายใต้เอกลักษณ์ เอกลักษณ์และนโยบายขององค์กร การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้น ต้องสังเกตและวัดได้
2. ความเชื่อเกี่ยวกับการให้บริการต่อบุคคลแบบองค์รวมทางจิตวิทยาคลินิก ซึ่งครอบคลุม กาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการแต่ละบุคคล
3. ระบุพันธกิจ เกี่ยวกับภารกิจ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบและการปฏิบัติงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพในด้านการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก การพัฒนาเทคโนโลยีและวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับนโยบายและขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในคุณภาพบริการที่ได้รับ
4. นำหลักจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกมาใช้ต่อตนเอง วิชาชีพจิตวิทยาคลินิก วิชาชีพอื่น ประชาชน สังคมและต่อประเทศชาติ ควรกำหนดแนวทางในการดำเนินการสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนสามารถใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตในสังคม

มาตรฐานที่ 2 กำหนดโครงสร้างการบริหาร

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน

เกณฑ์

1. นักจิตวิทยาคลินิกที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม ทำหน้าที่รับผิดชอบบริหารงานจิตวิทยาคลินิกและร่วมเป็นกรรมการบริหารงานขององค์กร
2. มีแผนภูมิแสดงการบริหารงาน ทั้งภายในหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงานและภายในเครือข่าย

3. ระบุขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร ที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ตามประเภทและระดับของการบริการ ทั้งในสถานบริการ ครอบครัวและชุมชนให้ครอบคลุมทั้ง 5 มาตรฐาน บริการ

4. กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร ที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ทั้งด้านบริหาร ด้านบริการและด้านวิชาการที่สอดคล้องกับปรัชญาวิชาชีพและภาระหน้าที่ภายใน ทีมสหวิชาชีพ

5. ระบุหน้าที่ความรับผิดชอบการบริหารงานจิตวิทยาคลินิกของหัวหน้าองค์กร ที่ให้บริการ จิตวิทยาคลินิกและนักจิตวิทยาคลินิกในแต่ละระดับ โดยหัวหน้าองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ต้องดูแล ควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกทุกคนในความรับผิดชอบ

6. กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ที่ครอบคลุมการจัดการ ด้านอัตราค่าจ้าง อาคารสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกทุกระดับต้องปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนักจิตวิทยาคลินิกเพื่อบรรจุตำแหน่งผู้บริหารงานจิตวิทยาคลินิก โดยให้นักจิตวิทยาคลินิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์

2. จัดทำแผนภูมิการบริหารงานจิตวิทยาคลินิกที่แสดงหน่วยงานในความรับผิดชอบหน้าที่หลักของแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ ทั้งด้านบริหาร บริการและวิชาการให้ครอบคลุมมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขา จิตวิทยาคลินิก ทั้ง 5 มาตรฐาน รวมทั้งจัดทำแผนภูมิการบริหารบุคลากร แสดงสายงานการบังคับบัญชา สายการประสานงาน จำนวน ประเภท ตำแหน่งหน้าที่หลักของบุคลากรแต่ละระดับ โดยกำหนดให้มีนักจิตวิทยาคลินิกเป็นหัวหน้าในแต่ละสายงาน

3. ผู้บริหารงานจิตวิทยาคลินิกควรกำหนดหลักการ กลวิธีและแนวทางในการดูแล ควบคุม กำกับการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกทุกระดับและทุกระดับในความรับผิดชอบ รวมทั้งการกระจายอัตราค่าจ้าง การดูแลสถานที่ สิ่งแวดล้อม การจัดหา การใช้และการบำรุงรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติงาน

4. กำหนดบทบาท ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก ที่ครอบคลุมการบริหาร การบริการและวิชาการ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขา จิตวิทยาคลินิกและบทบาทร่วมในทีมสหวิชาชีพ ตามประเภทขององค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกและ ระดับของการบริการ

5. กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกในด้านการตรวจวินิจฉัย บำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตใจ การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและ ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ การพัฒนาเทคโนโลยีและวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

มาตรฐานที่ 3 กำหนดระบบการบริหารขององค์กร

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดระบบบริหารขององค์กร

เกณฑ์

1. จัดทำแผนระยะสั้น ระยะยาว ทั้งแผนแม่บทและแผนการปฏิบัติ
2. จัดให้นักจิตวิทยาคลินิกรับผิดชอบดูแลผู้รับบริการ โดยใช้หลักเกณฑ์การจัดอัตรากำลังตามความต้องการของผู้รับบริการทั้งหมด จำแนกในแต่ละประเภท
3. กำหนดให้มีนักจิตวิทยาคลินิกรับผิดชอบเป็นหัวหน้าทีมการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิก
4. ระบุหลักการและกลวิธีการควบคุมกำกับและประเมินผลงานจิตวิทยาคลินิก
5. ระบุหลักการและกลวิธีการประสานงาน ทีมนักจิตวิทยาคลินิกและทีมสหวิชาชีพ

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกทุกระดับต้องกำหนดระบบการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษรดังนี้

1. จัดทำแผนงานระยะสั้น ควรเป็นแผนรายปี ส่วนแผนระยะยาวอาจกำหนดเป็น 3-5 ปี แผนแม่บทควรเกี่ยวกับงานหลักในองค์กรที่ให้บริการจิตวิทยาคลินิก ส่วนแผนการปฏิบัติ เป็นแผนที่กำหนดกิจกรรมย่อยของงานที่ต้องดำเนินการในแผนรายปี
2. จัดทำเกณฑ์การหมุนเวียนการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกโดยให้มีผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้า
3. จัดทำแนวทางและวิธีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการควบคุม กำกับและประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองและด้วยการสนับสนุนจากผู้บริหารทุกระดับ
4. จัดทำข้อปฏิบัติในการประสานงานให้ชัดเจนที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานและการบริการที่มีคุณภาพโดยร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร

มาตรฐานที่ 4 กำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารองค์กร

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกทุกระดับ ให้เหมาะสมกับการทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและการทำงานร่วมกันในทีมสหวิชาชีพ

เกณฑ์

1. กำหนดให้ผู้บริหารทุกระดับ ต้องเป็นนักจิตวิทยาคลินิกที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกโดยตรงและด้านบริหารงาน
2. ระบุบุคลิกภาพที่พึงประสงค์อันเป็นเอกลักษณ์แห่งวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกของผู้บริหารและสามารถทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพอื่นได้

3. ระบุสมรรถนะของผู้บริหารทุกระดับในการนำนโยบายของสถาบันและของวิชาชีพไปสู่การปฏิบัติด้วยการใช้ศาสตร์และเทคโนโลยีทางการบริหารและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติ บุคลิกภาพ ที่พึงประสงค์และสมรรถนะของผู้บริหารทุกระดับเป็นลายลักษณ์อักษรดังนี้

1. คุณสมบัติเกี่ยวกับคุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่งและเฉพาะงานที่ต้องรับผิดชอบ มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก
2. บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ มารยาท วุฒิภาวะ เช่น ความสามารถในการปรับตัว การแสดงออก การควบคุมอารมณ์ ฯลฯ
3. สมรรถนะ ได้แก่ ทักษะด้านการสร้างแนวคิด ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ด้านสังคม เทคนิควิชาชีพ การเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ ฯลฯ

มาตรฐานที่ 5 กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือก การมอบหมายหน้าที่และการมอบหมายงาน

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือก การมอบหมายหน้าที่ และการมอบหมายงานสำหรับนักจิตวิทยาคลินิก

เกณฑ์

1. นักจิตวิทยาคลินิกต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาขั้นต้นระดับปริญญาตรีวิชาเอกสาขาจิตวิทยาคลินิก มีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิก หรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก
2. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและการมอบหมายหน้าที่ของนักจิตวิทยาคลินิกให้เหมาะสมกับลักษณะงาน
3. จัดให้มีนักจิตวิทยาคลินิกผู้ชำนาญการ ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกระดับรองลงมา กรณีที่องค์กรใดมีนักจิตวิทยาคลินิกเพียงคนเดียวและยังขาดความชำนาญ ควรขอรับการนิเทศงานจากองค์กรที่มีนักจิตวิทยาคลินิกผู้ชำนาญการประจำอยู่
4. กำหนดหลักการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับปริมาณและความซับซ้อนของงาน

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือก การมอบหมายหน้าที่แก่นักจิตวิทยาคลินิกทุกระดับในองค์กรเป็นลายลักษณ์อักษรดังนี้

1. จัดทำระเบียบการคัดเลือก คุณวุฒิ คุณสมบัติและประสบการณ์ของนักจิตวิทยาคลินิก วางระเบียบการตรวจสอบคุณสมบัติของนักจิตวิทยาคลินิก ตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. จัดทำหน้าที่ความรับผิดชอบของนักจิตวิทยาคลินิกทุกระดับตามลักษณะหน้าที่ที่มอบหมายให้รับผิดชอบ

มาตรฐานที่ 6 กำหนดหลักการและมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกกำหนดหลักการและมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก ความต้องการและปัญหาของผู้รับบริการ

เกณฑ์

1. กำหนดมาตรฐานเชิงโครงสร้างให้เป็นลายลักษณ์อักษรตามข้อมาตรฐาน เกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ 10 มาตรฐาน

2. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานให้เป็นลายลักษณ์อักษรตาม ข้อมาตรฐาน เกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ 5 มาตรฐาน

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและมาตรฐานการบริการเป็นลายลักษณ์อักษรดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานเชิงโครงสร้าง ได้แก่ กำหนดปรัชญา เป้าหมายและวัตถุประสงค์ โครงสร้างการบริหาร ระบบการบริหารขององค์กร คุณสมบัติของผู้บริหารองค์กร หลักเกณฑ์การคัดเลือก การมอบหมายหน้าที่และการมอบหมายงาน หลักการและมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก แนวทางการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ นโยบาย หลักการและแนวทางการควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ หลักการและแผนดำเนินการพัฒนานักจิตวิทยาคลินิก และการพัฒนาการปฏิบัติงาน และหลักการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักจิตวิทยาคลินิก

2. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ กำหนดการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชน การสอนฝึกอบรมและเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

3. จัดทำแนวทางในการนำหลักการและทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกโดย

3.1 ทบทวนหลักการ ทฤษฎีทางจิตวิทยาคลินิกและทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นต้องนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ

3.2 กำหนดวิธีการสนับสนุนให้มีการนำทฤษฎีทางจิตวิทยาคลินิกและทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปฏิบัติงาน

3.3 จัดปฐมนิเทศ ประชุม อบรมและสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านหลักการ ทฤษฎี และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นประจำ

3.4 ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ จัดทำคำร บทความเกี่ยวกับทฤษฎีและ หลักการจิตวิทยาคลินิก รวมทั้งทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมารวบรวมไว้เพื่อการค้นคว้าทางวิชาการ

3.5 สนับสนุนให้นักจิตวิทยาคลินิกผลิตเอกสารวิชาการในสาขาจิตวิทยาคลินิกที่ตน ชำนาญหรือเชี่ยวชาญเพื่อเผยแพร่แก่ผู้ร่วมงาน

4. ดำเนินการสนับสนุนให้ใช้กระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกในการให้บริการ รวมทั้ง นำหลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

5. จัดทำคู่มือ หลักการ กระบวนการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิก ทำการฝึกอบรม นักจิตวิทยาคลินิกทุกระดับ ฟื้นฟูความรู้และทักษะเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

6. จัดทำแนวทางการดำเนินการและกลวิธีในการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิกเพื่อส่งเสริม ให้ประชาชนและผู้รับบริการสามารถดูแลสุขภาพจิตของตนเองได้

7. จัดทำเกณฑ์และวิธีเขียนรายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก การบำบัดทาง จิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจและรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยยึดหลักการเขียนแบบรายงานทางจิตวิทยา คลินิกตามตัวอย่างที่กำหนดในภาคผนวก

มาตรฐานที่ 7 กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

เกณฑ์

1. กำหนดวิธีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนักจิตวิทยาคลินิก ที่ปฏิบัติต่อผู้รับบริการและบุคคลทั่วไป

2. กำหนดกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกและการแก้ปัญหา โดยอาศัยหลักจริยธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเป็นแนวทางการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดรูปแบบพฤติกรรมของนักจิตวิทยาคลินิกที่พึง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการและบุคคลทั่วไปดังนี้

1. ดำเนินการ จัดหา จัดทำ เอกสารและสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ ในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการซึ่งรวมถึงมรรยาทในการต้อนรับ การมีปฏิสัมพันธ์ การให้บริการ การให้คำแนะนำ การให้การปรึกษา เป็นต้น

2. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และการรวมกลุ่มเป็นประจำ เพื่อปลูกฝัง ค่านิยม คุณธรรมและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามหลักการของจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รวมทั้งกำหนดให้มีเกณฑ์การตัดสินบุคคลดีเด่นให้เป็นตัวอย่างที่ดีด้วย

มาตรฐานที่ 8 กำหนดนโยบาย หลักการและแนวทางการควบคุมคุณภาพงานอย่างเป็นระบบ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกกำหนดนโยบายและแนวทางการควบคุมคุณภาพ การปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์

1. กำหนดนโยบาย หลักการและแผนการนิเทศการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก
2. กำหนดหลักการและวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน
3. กำหนดหลักการและวิธีการตรวจสอบคุณภาพของการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิก

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกกำหนดนโยบาย หลักการของการควบคุมคุณภาพ การปฏิบัติงานให้ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงซึ่งครอบคลุมหลักการ วิธีการนิเทศ การประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. จัดทำคู่มือ แบบฟอร์มบันทึกผลการนิเทศที่เน้นกระบวนการและผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดทำแผนการนิเทศภายในหน่วยงาน และ / หรือ ในเครือข่าย จัดทำรายงานการประมวลสรุปปัญหา จากกรณีศึกษา วิธีการแก้ไขปัญหาที่กระทำอย่างเป็นระบบซึ่งมีกำหนดระยะเวลาดำเนินการในแผนและควรมี การสรุปผลของการแก้ไขไว้ด้วย
2. จัดทำหลักการคู่มือการประเมินผล ผู้ประเมินผล ผู้ถูกประเมินและเครื่องมือการประเมิน โดยกำหนดเป็นแบบฟอร์มปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิก ซึ่งครอบคลุมการปฏิบัติงาน และผลสัมฤทธิ์ของ การปฏิบัติงาน
3. จัดทำคู่มือการตรวจสอบคุณภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งบรรจุหลักการ เกณฑ์ วิธีการ ตรวจสอบคุณภาพจากขั้นตอนการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิก เช่น แผนการตรวจสอบคุณภาพ ทั้งภายในหน่วยงาน และ / หรือภายในเครือข่าย รายงานสรุปผลการตรวจสอบคุณภาพ รวมทั้งการระบุ การนำผลการตรวจสอบคุณภาพ ไปใช้ในการพัฒนางาน

มาตรฐานที่ 9 กำหนดหลักการ แผนดำเนินการพัฒนานักจิตวิทยาคลินิกและการพัฒนาการปฏิบัติงาน

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดหลักการ แผนดำเนินการพัฒนานักจิตวิทยาคลินิก และการพัฒนาการปฏิบัติงาน

เกณฑ์

1. กำหนดหลักการ แนวทางและแผนการดำเนินการพัฒนานักจิตวิทยาคลินิกที่เน้นการส่งเสริมความรู้ ทักษะ เจตคติ ความเชี่ยวชาญ บุคลิกภาพ ขวัญและกำลังใจ
2. กำหนดหลักการ วิธีการและแผนการพัฒนางานบริการจิตวิทยาคลินิกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกทุกระดับ กำหนดนโยบาย หลักการ แผนการพัฒนานักจิตวิทยาคลินิกและงานบริการจิตวิทยาคลินิกเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนี้

1. จัดทำแผนพัฒนานักจิตวิทยาคลินิก
  - 1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนประจำการเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในนโยบาย และวิธีการของหน่วยงานต้นสังกัด การนำนโยบายมาประยุกต์ใช้ในการบริการและการปฏิบัติงานจิตวิทยาคลินิก ซึ่งรวมถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในทีมสหวิชาชีพ
  - 1.2 ด้านการพัฒนาระหว่างประจำการเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ ทักษะวิชาชีพและความเชี่ยวชาญทางจิตวิทยาคลินิก เจตคติ บุคลิกภาพ จริยธรรม ขวัญกำลังใจ โดยองค์กรดำเนินการพัฒนาเอง หรือส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาจากองค์กรอื่น
  - 1.3 ด้านการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญทางจิตวิทยาคลินิกเฉพาะตำแหน่ง เฉพาะงานที่ต้องรับผิดชอบรวมทั้งด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำตามหลักเกณฑ์ในมาตรฐานที่ 5
2. จัดทำแผนพัฒนางานบริการจิตวิทยาคลินิก
  - 2.1 การประมวลและสรุปปัญหาจากผลการนิเทศและการตรวจสอบคุณภาพการปฏิบัติงาน รวมทั้งการกำหนดกลวิธีการแก้ไข ปรับปรุงงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
  - 2.2 การปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานและเทคนิคการบริการที่สอดคล้องกับนโยบายและเทคโนโลยีใหม่
  - 2.3 การพัฒนาระบบงานขององค์กรให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก
  - 2.4 การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานองค์กรให้เอื้อต่อระบบการทำงานและการบริการแนวใหม่

มาตรฐานที่ 10 กำหนดหลักการและแนวทางการพัฒนาสถานภาพของนักจิตวิทยาคลินิก

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก กำหนดหลักการและแนวทางการพัฒนาสถานภาพของนักจิตวิทยาคลินิก

เกณฑ์

1. กำหนดความต้องการความชำนาญการ/ความเชี่ยวชาญทางจิตวิทยาคลินิกของหน่วยงาน
2. กำหนดคุณสมบัติและตำแหน่งผู้ชำนาญการ/ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาคลินิก
3. กำหนดหลักประกันความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เช่น สวัสดิการและสิทธิของนักจิตวิทยาคลินิกที่พึงได้รับ หลักประกันในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน อัตราค่าตอบแทนตามวุฒิ ประสบการณ์ ตำแหน่ง ความเสี่ยง ฯลฯ

แนวทางการปฏิบัติ

องค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกจัดทำหลักการและแนวทางการพัฒนาสถานภาพให้ชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษรดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการ ผู้ชำนาญการ/ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาคลินิก รวมทั้งกำหนดประเภทและจำนวนของผู้ชำนาญการ/ผู้เชี่ยวชาญให้สอดคล้องกับสภาพการณ์
2. จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนักจิตวิทยาคลินิกเพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้ชำนาญการ/ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มทักษะหรือวุฒิทางด้านจิตวิทยาคลินิก
3. จัดทำเกณฑ์การประกันเพื่อความมั่นคงในการทำงานซึ่งรวมถึงการทำสัญญาจ้าง การเลื่อนหรือเปลี่ยนแปลงตำแหน่งและเงินเดือน เหตุผลของการพิจารณาให้ออกจากงาน การตอบแทนและค่าตอบแทนในการออกจากงานหรือการเกษียณอายุ
  - 3.1 จัดทำเกณฑ์ สิทธิและค่าตอบแทนรวมทั้งสวัสดิการ เช่น
    - 3.1.1 หน่วยงานที่อยู่ในระบบราชการให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่งของทางราชการในการบรรจุและการแต่งตั้ง
    - 3.1.2 หน่วยงานที่มีมิได้อยู่ในระบบราชการ กำหนดสิทธิและอัตราค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่น ๆ ของนักจิตวิทยาคลินิกเป็นรายบุคคล ให้เหมาะสมตามวุฒิ ประสบการณ์ ความชำนาญงาน ฯลฯ
    - 3.1.3 เกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบในกรณีพิเศษต่าง ๆ ให้ชัดเจน เช่น การปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยง เป็นต้น
  - 3.2 เกณฑ์การรับสวัสดิการและรับสิทธิพิเศษ
  - 3.3 เกณฑ์การคุ้มครองป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานสำหรับองค์กรที่ไม่มีสวัสดิการหรือกฎหมายคุ้มครองซึ่งต้องจัดให้มีการประกันชีวิตและ/หรือประกันภัยด้านอื่น ๆ ด้วย

บทที่ 3

มาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะ

สาขาจิตวิทยาคลินิก

**Practical Standards for the Art of Healing in
Clinical Psychology**

บทที่ 3

มาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะ

สาขาจิตวิทยาคลินิก

(Practical Standards for the Art of Healing in Clinical Psychology)

มาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกได้จัดแบ่งเป็นเชิงกระบวนการและเชิงผลลัพธ์เพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychodiagnostic Assessment)

การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก หมายถึง งานที่นักจิตวิทยาคลินิกใช้ความรู้ความสามารถทางจิตวิทยาคลินิกในการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยในและบุคคลทั่วไปขององค์กรภาครัฐ เอกชนและชุมชน เป็นลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจวินิจฉัยแยกโรค การศึกษาพฤติกรรมทั้งในส่วนที่เป็นศักยภาพและพยาธิสภาพทางจิตใจ กลไกที่มาหรือสาเหตุของปัญหาทางจิตเวช สุขภาพจิตและพฤติกรรมผิดปกติอันเนื่องมาจากพยาธิสภาพทางสมอง ตลอดจนลักษณะบุคลิกภาพและระดับเขาวนปัญญา โดยใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกที่เป็นมาตรฐาน

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. วางแผนและตัดสินใจเลือกเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกให้เหมาะสม ตามวัย และลักษณะอาการหรือปัญหาของผู้รับบริการ โดยการวิเคราะห์ ศึกษาจากทะเบียนประวัติและใบปรึกษาโรค
2. เตรียมเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกพร้อมอุปกรณ์และสถานที่สำหรับการทดสอบ
  - 2.1 เลือกเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกตามวัตถุประสงค์ในการตรวจวินิจฉัย
  - 2.2 จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ดีมีแสงสว่างพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และปราศจากเสียงรบกวน เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกผ่อนคลายและร่วมมือในการทดสอบ ตลอดจนคำนึงถึงความปลอดภัยของนักจิตวิทยาคลินิก เช่น การนั่งในมุมที่ปลอดภัย เป็นต้น
  - 2.3 จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทดสอบ เช่น ดินสอ ยางลบ นาฬิกาจับเวลา ฯลฯ
3. สร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ
  - 3.1 สังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการจากสีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหว น้ำเสียงของคำพูด การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก

3.2 สร้างความคุ้นเคยกับผู้รับบริการเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทดสอบด้วยการเริ่มต้นทักทาย แสดงท่าที่เป็นมิตร พร้อมกับแนะนำตนเอง

3.3 บอกวัตถุประสงค์ของการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

4. ทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

5. สัมภาษณ์ผู้รับบริการเพิ่มเติมเพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการวิเคราะห์ผลการตรวจวินิจฉัย

6. วิเคราะห์และแปลผลแบบทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก

6.1 แปลผลตามเกณฑ์มาตรฐานของเครื่องมือแต่ละชนิด

6.2 วิเคราะห์ผลร่วมกับข้อมูลทั้งหมดของผู้รับบริการ เพื่อวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

7. ประชุมปรึกษาวิเคราะห์ผลการตรวจวินิจฉัยกับนักจิตวิทยาคลินิกในหรือนอกหน่วยงาน (ในกรณีที่มีปัญหาด้านกฎหมายหรืออื่น ๆ)

8. เขียนรายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

8.1 สรุปผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกโดยเรียงเรียงข้อมูลและผลการวิเคราะห์จาก

- การสังเกตพฤติกรรม
- การสัมภาษณ์ทางจิตวิทยาคลินิก
- การทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

8.2 เขียนรายงานโดยยึดหลักการเขียนแบบรายงานทางจิตวิทยาคลินิกตามตัวอย่างที่กำหนดในภาคผนวก

9. รายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก แนวทางการช่วยเหลือและการบำบัดทางจิตวิทยาแก่ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง

10. เสนอผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกในที่ประชุมตัดสินโรค (case conference ถ้ามี) เพื่อประกอบการวินิจฉัยทางจิตเวชและวางแผนการช่วยเหลือ

หมายเหตุ

การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 45 – 60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแบบทดสอบทางจิตวิทยาที่ใช้และตลอดกระบวนการจะใช้เวลาประมาณ 105 – 225 นาทีต่อผู้รับบริการ 1 คน

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจ มีสัมพันธภาพกับผู้ให้บริการและร่วมมือในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

2. ผู้รับบริการได้รับรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาและศักยภาพของตนเอง

3. ผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องรับรู้แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

4. มีบันทึกผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกในแฟ้มประวัติการรักษาของผู้รับบริการ เพื่ออ้างอิงหรือส่งต่อให้ผู้เกี่ยวข้อง

5. นักจิตวิทยาคลินิกได้ข้อมูลในการวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยาและดำเนินการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

มาตรฐานที่ 2 การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

(Psychological Treatment and Rehabilitation)

การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ หมายถึง งานที่ใช้การบำบัดทางจิตวิทยาเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าใจและยอมรับปัญหาของตนเอง สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวความคิด วิธีการปรับตัว หรือแก้ปัญหาและโครงสร้างทางบุคลิกภาพบางประการที่บกพร่องให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพของผู้ที่ทุกข์จากอาการทางจิตและปัญหาสุขภาพจิตให้มีการปรับตัวที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและการใช้ศักยภาพด้านเชาวน์ปัญญาได้อย่างเต็มที่

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

1. การบำบัดทางจิตวิทยา

นักจิตวิทยาคลินิกใช้การบำบัดทางจิตวิทยาเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าใจและยอมรับปัญหาของตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนแนวความคิด พฤติกรรม วิธีแก้ปัญหาและปรับตัวรวมทั้งโครงสร้างที่บกพร่องบางประการทางบุคลิกภาพให้มีประสิทธิภาพ

1.1 การบำบัดรายบุคคล (Individual Treatment)

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1.1.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

- ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ
- สัมภาษณ์ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมประวัติและ/หรือข้อมูลจิตพลวัต
- ศึกษาจากผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี)

1.1.2 สร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ

1.1.3 ประเมินปัญหาและพฤติกรรมเพิ่มเติม

- ทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก
- รวบรวมเอกสารและตรวจสอบข้อมูลจากผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้อง
- วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยา

- 1.1.4 ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการให้บริการ
- ผู้บำบัด/ผู้รับบริการตกลงเห็นชอบและต้องการรับการบำบัดจริง
  - กำหนดสถานที่ วัน เวลา ระยะเวลาและวิธีการบำบัด
- 1.1.5 ดำเนินการบำบัดทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคต่าง ๆ แบบรายบุคคลและบันทึกรายละเอียดเพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในระหว่างการบำบัด
- 1.1.6 ยุติการบำบัด
- เตรียมผู้รับบริการล่วงหน้าและยุติการบำบัดตามเทคนิคที่ใช้ในการบำบัดนั้น
- 1.1.7 ประเมินและสรุปผลการบำบัด
- บันทึกรายงานผลการเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ พฤติกรรมในระหว่างการบำบัดตั้งแต่ต้นจนยุติการบำบัด
  - ใช้เครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อประเมินผลหลังการบำบัด
  - เขียนรายงานสรุปผลการบำบัดและแจ้งผลแก่ผู้ส่งปรึกษาหรือทีมสหวิชาชีพ
- 1.1.8 ติดตามผลการบำบัดทางจิตวิทยาเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี
- 1.1.9 ส่งต่อในกรณีที่ผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด

1.2 การบำบัดแบบกลุ่ม (Group Treatment)

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 1.2.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
- ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ
  - สัมภาษณ์ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมประวัติและ/หรือข้อมูลจิตพลวัต
  - ศึกษาจากผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี)
- 1.2.2 สร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการในกลุ่ม
- 1.2.3 ประเมินปัญหาและพฤติกรรมเพิ่มเติม
- ทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้าจำเป็น)
  - รวบรวมเอกสารและตรวจสอบข้อมูลจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง
  - วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยา
- 1.2.4 ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการให้บริการ
- ผู้บำบัดและผู้รับบริการตกลงเห็นชอบและต้องการรับการบำบัดจริง
  - กำหนดสถานที่ วัน เวลา ระยะเวลาและวิธีการบำบัดแบบกลุ่ม
- 1.2.5 ดำเนินการบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่มด้วยเทคนิคต่าง ๆ และบันทึกรายละเอียดเพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในระหว่างการบำบัด

1.2.6 ยุติการบำบัด

- เตรียมผู้รับบริการล่วงหน้าและยุติการบำบัดตามเทคนิคที่ใช้ในการบำบัดแบบกลุ่มนั้น ๆ

1.2.7 ประเมินและสรุปผลการบำบัด

- บันทึกรายงานผลการเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ พฤติกรรมในระหว่างการบำบัดตั้งแต่ต้นจนยุติการบำบัดแบบกลุ่ม

- ใช้เครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อประเมินผลหลังการบำบัด

- เขียนรายงานสรุปและแจ้งผลการบำบัดแก่ผู้ส่งปรึกษา/ผู้เกี่ยวข้อง

1.2.8 ติดตามผลการบำบัดทางจิตวิทยาเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี

2. พฤติกรรมบำบัด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการบำบัดกระบวนการคิดและพฤติกรรม

(Behavior therapy, Behavior modification and Cognitive behavior therapy)

เป็นการบำบัดทางจิตวิทยาที่ใช้แนวคิด เทคนิคทางด้านทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์และการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับบริการได้เกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม อารมณ์ จิตใจ ให้สามารถดำรงชีวิตและมีสุขภาพจิตที่ดีในสังคม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน การบำบัด

2.1.1 ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ

2.1.2 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อทราบปัญหาและที่มาของปัญหา

2.2 สร้างสัมพันธภาพและตกลงบริการตามกระบวนการพฤติกรรมบำบัด

2.3 ประเมินปัญหาเพื่อหาพฤติกรรมเป้าหมาย

2.3.1 สังเกตและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมเป้าหมายเบื้องต้น

2.3.2 ผลสรุปจากการทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกและอาจ

ทดสอบเพิ่มเติม

2.3.3 จัดสถานการณ์เพื่อหาข้อมูลเชิงพฤติกรรม พร้อมทั้งสังเกตและบันทึกข้อมูล

2.4 รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ได้จากผู้รับบริการและ/หรือผู้เกี่ยวข้อง นำข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมดมาประมวลเพื่อเลือกพฤติกรรมเป้าหมาย (target behavior) ที่จะนำไปวิเคราะห์และวางแผนการบำบัดต่อไป

2.5 วิเคราะห์และวางแผนการบำบัด

2.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมเป้าหมายเพื่อทราบสาเหตุและผลที่ตามมาของพฤติกรรมเป้าหมายนั้น

2.5.2 พิจารณาวางแผนกระบวนการบำบัด

2.5.3 เลือกเทคนิค/วิธีการและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการบำบัด

2.5.4 เลือกสถานที่และสถานการณ์ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือพฤติกรรม

เป้าหมายของผู้รับบริการแต่ละราย

2.6 ดำเนินการทำพฤติกรรมบำบัด

2.6.1 ทำความเข้าใจตกลงสัญญาความร่วมมือกับผู้รับบริการและ/หรือผู้เกี่ยวข้อง

2.6.2 ดำเนินการทำพฤติกรรมบำบัดตามเทคนิคที่เลือกไว้

2.7 บันทึกรายงานการบำบัดทุกครั้งโดยยึดหลักการเขียนแบบรายงานการบำบัดทางจิตวิทยา

ตามตัวอย่างที่กำหนดในภาคผนวก

2.8 วิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลเพื่อประเมินความก้าวหน้าของพฤติกรรม

2.8.1 เปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการบำบัด

2.8.2 ปรับแผนการบำบัดในกรณีที่มีการบำบัดไม่ก้าวหน้า

2.9 ยุติการบำบัด

2.9.1 แจ้งผลการบำบัดและยุติการบำบัด พร้อมให้คำแนะนำวิธีการปฏิบัติตนแก่ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง

2.9.2 สรุปและเขียนรายงานผลการบำบัด

2.9.3 แจ้งผลการบำบัดแก่ผู้ส่งปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

2.10 ติดตามผลการบำบัดทางจิตวิทยาเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี

3. การให้การปรึกษาทางจิตวิทยา (Psychological Counseling)

การให้การปรึกษาทางจิตวิทยาเป็นกระบวนการบำบัดทางจิตวิทยาอีกวิธีหนึ่งที่ดำเนินการได้ทั้งรายบุคคลหรือรายกลุ่มที่มีประเด็นปัญหาเดียวกันและเตรียมพร้อมด้านการปรับตัวในการดำรงชีวิตด้วยตนเอง ผู้ให้บริการช่วยให้ผู้รับบริการสามารถค้นหาและใช้ศักยภาพของตนในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสัมพันธ์ภาพในกระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความต้องการของตน มีเป้าหมาย มีทักษะในการใช้หลักการและเทคนิคการปรับตัวในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและเป็นปกติสุข

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3.1 สร้างสัมพันธภาพตามกระบวนการให้การปรึกษา

3.2 สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินชีวิต ความสนใจและประเด็นปัญหา

3.3 วิเคราะห์ปัญหา

3.3.1 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ประวัติเบื้องต้นและประเด็นปัญหา

3.3.2 สรุปผลจากการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

3.3.3 ประมวลและจัดระบบข้อมูล

3.4 ทำความเข้าใจปัญหา สาเหตุและความต้องการ

3.5 ใช้เทคนิคกระบวนการปรึกษาทางจิตวิทยาเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจ ตระหนักรู้ และใช้ศักยภาพของตนเองในการแก้ปัญหาและวางแผนในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

3.6 สรุปและประเมินผล

3.6.1 บันทึกผลการให้ปรึกษาทางจิตวิทยาแต่ละครั้ง

3.6.2 ประเมินผลด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้าจำเป็น)

3.6.3 สรุปผลและบันทึกรายงาน

3.7 ยุติการบริการและ/ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี

3.8 ส่งต่อในกรณีที่ผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด

4. การฟื้นฟูสภาพจิตใจ (Psychological Rehabilitation)

นักจิตวิทยาคลินิกใช้เทคนิคทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ที่ทุกข์จากอาการทางจิต ระบบประสาทและปัญหาสุขภาพจิตให้ปรับตัวได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพทั้งทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และใช้ศักยภาพด้านเขavnปัญญาได้อย่างเต็มที่

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

4.1 คัดเลือกผู้รับบริการเพื่อเข้ารับการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพจิตใจ

4.1.1 ศึกษาทะเบียนประวัติ

4.1.2 ประเมินความสามารถและแรงจูงใจโดยการสังเกตพฤติกรรม

4.1.3 สรุปผลการทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

4.2 วางแผนและให้คำแนะนำแก่ผู้เกี่ยวข้อง

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากทะเบียนประวัติและผลการทดสอบทางจิตวิทยารวมทั้ง ประเมินความสามารถ ฟื้นฟูและให้การปรึกษาแก่ผู้รับบริการ

4.2.2 ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนและให้คำแนะนำในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

4.3 ดำเนินการฟื้นฟูสภาพจิตใจแก่ผู้รับบริการ โดยเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับลักษณะ ของผู้รับบริการ

4.4 ตรวจสอบประเมินผลการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

4.4.1 บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับบริการ โดยการสังเกต

4.4.2 ทดสอบด้วยเครื่องมือตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้าจำเป็น)

4.5 ยุติการดำเนินการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ประเมินสัมฤทธิ์ผลของผู้รับบริการตามแผนที่วางไว้

4.6 สรุปและรายงานผล

4.6.1 บันทึกผลการฟื้นฟูสภาพจิตใจทุกครั้งแก่ผู้เกี่ยวข้อง

- 4.6.2 รายงานสรุปการฟื้นฟูสภาพจิตใจแก่ผู้ส่งปรึกษา/ผู้เกี่ยวข้อง
- 4.7 ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. การบำบัดทางจิตวิทยา

- 1.1 ผู้รับบริการได้รับรู้ปัญหาเบื้องต้นของตนเองและพร้อมในการร่วมมือรับการบำบัดอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการบำบัดทางจิตวิทยา
- 1.3 ผู้รับบริการตระหนักรู้และมีการเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ พฤติกรรม ตามกระบวนการบำบัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 1.4 ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ ให้ความร่วมมือในการบำบัดทางจิตวิทยาและช่วยเหลือผู้รับบริการ
- 1.5 มีบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการบำบัดทางจิตวิทยาเพื่อใช้ในการติดตามผลและอ้างอิง

2. พฤติกรรมบำบัดและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- ผู้รับบริการสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

3. การให้การปรึกษาทางจิตวิทยา

- 3.1 ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงศักยภาพของตนเอง
- 3.2 ผู้รับบริการสามารถเลือกแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

4. การฟื้นฟูสภาพจิตใจ

- 4.1 ผู้รับบริการได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ สามารถดำรงชีวิตในสังคมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 4.2 ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเหมาะสม
- 4.3 มีบันทึกข้อมูลและประเมินความก้าวหน้าระหว่างดำเนินการ
- 4.4 ให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติแก่ผู้รับบริการ ผู้เกี่ยวข้องและทีมสหวิชาชีพ
- 4.5 ยุติการดำเนินตามแผนที่วางไว้
- 4.6 รายงานผลแก่ทีมสหวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง
- 4.7 ติดตามผลตามความเหมาะสม

มาตรฐานที่ 3 การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Application of Clinical Psychology for Community Mental Health Services and Related Fields)

นักจิตวิทยาคลินิกประยุกต์องค์ความรู้จิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันก่อนเกิดปัญหาและการสืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยาสุขภาพจิต พฤติกรรมสุขภาพแก่ชุมชน รวมทั้งการคัดเลือกบุคคล การพัฒนาบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน การพัฒนาและผลิตรูปแบบสื่อต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

1. การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันก่อนเกิดปัญหา

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาสุขภาพจิตเพื่อการส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต

1.1 ค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร สถิติ เอกสารวิชาการ

1.2 สัมภาษณ์ผู้นำหรือแกนนำในชุมชนโดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางการวางแผน

ดำเนินงาน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน

2. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการดำเนินงานและเทคโนโลยี

2.1 วิเคราะห์ลักษณะประชากร โดยจำแนกกลุ่มเป้าหมายในชุมชนว่าจัดอยู่ในกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง

2.2 วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงาน โดยจำแนกเป็นรูปแบบที่นักจิตวิทยาคลินิกดำเนินการเองหรือรูปแบบที่นักจิตวิทยาคลินิกมีบทบาทเป็นแกนกลางประสานงานบุคคล/องค์กรอื่น ๆ หรือรูปแบบที่นักจิตวิทยาคลินิกมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่บุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ ที่รับผิดชอบดำเนินการ

2.3 วิเคราะห์คัดเลือกองค์ความรู้เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วในชุมชน โดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนอย่างเป็นระบบ

3. ศึกษาค้นคว้า จำแนกอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการดำเนินงาน

- วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาองค์ความรู้ วิธีการดำเนินงานจากเทคโนโลยีที่มีอยู่หรือที่พัฒนาขึ้นใหม่เพื่อเป็นข้อมูลในการผลิตเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาเครื่องมือและดำเนินงานในขั้นเตรียมการ

4. วางแผนถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพจิตศึกษา

4.1 ประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือองค์กรในชุมชนเพื่อร่วมกำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพจิตโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีการขั้นตอน การดำเนินงาน สถานที่ ระยะเวลา งบประมาณและวิธีประเมินผลทำให้สุขภาพจิตศึกษา

4.2 ออกแบบวิธีการประเมินผล

4.3 กำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล

4.4 สร้างเครื่องมือการประเมินผล

5. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ปฏิบัติงานตามกิจกรรมในแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในข้อ 4

6. ประเมินผลลัพท์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงาน

6.1 เก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 วิเคราะห์ข้อมูล

6.3 เขียนรายงาน

2. การสืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา

1. สืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา เช่น สึกษาลักษณะผู้ติดสารเสพติด ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เด็กเร่ร่อน ผู้ว่างงาน ผู้อพยพย้ายถิ่น ครอบครัวแตกแยก ฯลฯ โดยวิธีการสัมภาษณ์และรายงานข้อมูลต่าง ๆ

2. เลือกพัฒนาหรือสร้างเครื่องมือทางจิตวิทยาในการคัดกรอง จำแนกประเภทของปัญหาในกลุ่มเป้าหมาย

2.1 เลือกเครื่องมือทางจิตวิทยาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาสุขภาพจิตและลักษณะประชากรกลุ่มเสี่ยง

2.2 ศึกษาทดสอบเครื่องมือทางจิตวิทยา เช่น แบบคัดกรองสภาวะจิตเป็นต้น

2.3 ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อจำแนกประเภทของปัญหาและจัดลำดับความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา

3. วางแผนการดำเนินการสืบค้น

3.1 วางแผนและจัดทำโครงการเพื่อดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต เป้าหมาย ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

3.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน

4. ดำเนินการตามแผน และ/หรือกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้

5. ประเมินผลลัพท์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงาน

5.1 เก็บรวบรวมข้อมูล

5.2 วิเคราะห์ข้อมูล

5.3 เขียนรายงาน

3. การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพแก่ชุมชน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสุขภาพจิต

1.1 รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้

1.2 สํารวจและค้นปัจจัยแวดล้อมของชุมชน

1.3 วิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหา

2. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

2.1 สังเกต

2.2 สัมภาษณ์

2.3 การใช้เครื่องมือคัดกรองภาวะสุขภาพจิต

2.4 ศึกษาจากรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายจากแหล่งข้อมูลบุคคล องค์กรทั้ง

ภาครัฐและเอกชน

3. ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ในการนำมาแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิต และวิชาการสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งวิชาการที่เป็นเอกสารต่าง ๆ บุคคลและองค์กร

4. วางแผนการให้สุขภาพจิตศึกษา

4.1 วางแผนและจัดทำโครงการเพื่อดำเนินการโดยกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและเกณฑ์

การประเมินผล

4.2 ออกแบบวิธีการประเมินผล

4.3 สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผล

5. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

5.1 ถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยาและสุขภาพจิตด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ การจัด นิทรรศการและ/หรือการประยุกต์เข้ากับศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเพิ่มพูนความรู้และ ทักษะต่าง ๆ

5.2 สนับสนุนด้านบุคลากรและสื่อแก่หน่วยงานอื่น

6. ประเมินผลผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงาน

6.1 เก็บรวบรวมข้อมูล

6.2 วิเคราะห์ข้อมูล

6.3 เขียนรายงาน

4. การคัดเลือกบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

- 4.1 เลือกวิธีการและเครื่องมือเพื่อศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาและสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.2 รวบรวม วิเคราะห์องค์ประกอบทางจิตวิทยาและสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.3 ศึกษาองค์ความรู้เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของการคัดเลือกบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร
- 4.4 กำหนดโครงสร้างการคัดเลือกบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ขั้นตอน วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาและการประเมินผล
- 4.5 สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายในประเด็นวัตถุประสงค์ รูปแบบ ขั้นตอน การดำเนินงาน ผลดี ผลเสีย ผลกระทบที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รับ โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมายสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.6 ดำเนินการตามรูปแบบขั้นตอนกิจกรรมที่กำหนดไว้
- 4.7 ประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน และ / หรือปรับปรุงรูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- 4.8 ดำเนินการตามรูปแบบ ขั้นตอนปรับปรุง
- 4.9 ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน

5. การพัฒนาและผลิตรูปแบบ สื่อต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

- 5.1 ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำรูปแบบและสื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิตให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและวาระสำคัญต่าง ๆ
- 5.2 วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ในการวางแผนผลิตสื่อและเนื้อหาเพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต
- 5.3 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประมวลความรู้ในการจัดทำเนื้อหา รูปแบบและสื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันก่อนเกิดปัญหา

- 1.1 ได้ข้อมูลสภาพปัญหาสุขภาพจิต
- 1.2 ได้แนวทางการกำหนดเนื้อหา รูปแบบการดำเนินงานและวิธีการประเมินผล
- 1.3 ได้แผนกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน
- 1.4 กลุ่มเป้าหมายได้รับองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและสุขภาพในเชิงส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันก่อนเกิดปัญหา

1.5 ได้ผลการดำเนินงานและแนวทางการปรับปรุงต่อไป

2. การสืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชน ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา

- 2.1 ได้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่มีความเร่งด่วนต่อการรับความช่วยเหลือ
- 2.2 ได้เครื่องมือทางจิตวิทยาที่มีประสิทธิภาพในการคัดกรองจำแนกประเภทปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย
- 2.3 ได้แผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- 2.4 ได้วิธีการช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิตได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

3. การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพแก่ชุมชน

- 3.1 ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวโน้มของปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน
- 3.2 ได้แนวทางการกำหนดเนื้อหา รูปแบบการดำเนินงาน
- 3.3 ได้กิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงานและวิธีประเมินผล
- 3.4 กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพ
- 3.5 ได้ผลการดำเนินงานและแนวทางการปรับปรุงงานต่อไป

4. การคัดเลือกบุคคลากร และการพัฒนาบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

- 4.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางจิตวิทยาและสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.2 ได้แนวทางการกำหนดโครงสร้างของการคัดเลือกบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรในการศึกษาหรือการทำงานโดยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิก
- 4.3 ได้กิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงานในการคัดเลือกและการพัฒนาบุคลากร
- 4.4 ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อมและแนวโน้มที่ดีของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.5 กลุ่มเป้าหมายได้รับการคัดเลือก พัฒนาบุคลากร เจตคติและความสามารถด้านการศึกษาหรือการทำงาน
- 4.6 ได้บุคคลที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการศึกษาหรือการทำงาน โดยกลุ่มเป้าหมายเกิดการพัฒนาบุคลากรและความสามารถด้านการศึกษาหรือการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- 4.7 กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบความเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพ เจตคติ ความสามารถด้านการศึกษาหรือการทำงานของตนเอง
- 4.8 ได้แนวทางการปรับปรุงงานหรือเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

5. การพัฒนาและผลิตรูปแบบ สื่อต่าง ๆ เพื่อการณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

- 5.1 ได้แนวทางในการจัดทำรูปแบบและสื่อการณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชน
- 5.2 ได้แนวทางในการผลิตสื่อและเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

5.3 ได้รูปแบบและสื่อเพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

5.4 ประชาชนได้รับการส่งเสริมสุขภาพจิต

มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Professional, Technological Development and Clinical Psychological Research)

นักจิตวิทยาคลินิกมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการโดยการศึกษา วิจัย ฝึกอบรมและการร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง นำเอาประสบการณ์ความรู้ทางจิตวิทยาคลินิก จิตวิทยาสาขาอื่นและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อผลิตตำรา คู่มือทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอน การฝึกอบรม โสตทัศนูปกรณ์ รวมทั้งพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรมและเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกที่ทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เผยแพร่ สอน ฝึกอบรม สนับสนุนงานด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะงานส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ทำการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก จิตวิทยาสาขาอื่นและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ ประดิษฐ์ ค้นคว้า ทดลอง เรียบเรียงข้อมูลอย่างมีขั้นตอนและที่เป็นระบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ให้เกิดประโยชน์งานด้านจิตวิทยาคลินิก สุขภาพจิตและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.1 การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก

นักจิตวิทยาคลินิกมีการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการโดยการศึกษา วิจัย ฝึกอบรมและร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

1. การพัฒนาบุคลากร

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 1.1 ดำเนินการประเมินสภาพการณ์และปัจจัยสนับสนุนวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก
- 1.2 เสนอแผน โครงการ ความต้องการในการศึกษาวิจัยและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก
- 1.3 ดำเนินการตามแผนและโครงการพัฒนาบุคลากร
- 1.4 สนับสนุนและร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน
- 1.5 ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

2. การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 2.1 ประเมินสภาพการณ์และวางแผนการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพของหน่วยงาน
กรม กระทรวง องค์กรเอกชน
- 2.2 ดำเนินการตามแผน
- 2.3 ประเมินผลการทำงานตามแผน
- 2.4 สื่อสารและประสานงานกับทีมสหวิชาชีพและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. การพัฒนาบุคลากร

- 1.1 นักจิตวิทยาคลินิกได้รับการพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะในการปฏิบัติงาน
- 1.2 มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพและหน่วยงาน

2. การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 มีการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธภาพที่ดี
- 2.2 ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์จากการทำงานเป็นทีมที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพและ
หน่วยงาน

4.2 การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางจิตวิทยา (Development of Scientific Knowledge and Psychological Technology)

นักจิตวิทยาคลินิกนำประสบการณ์ ความรู้ทางจิตวิทยาคลินิก จิตวิทยาสาขาอื่นและศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อผลิตตำรา คู่มือทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอนฝึกอบรม โสตทัศนอุปกรณ์ รวมทั้งพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรมและเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกที่ทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เผยแพร่ สอน ฝึกอบรมและสนับสนุนงานด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะงานส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

1. การพัฒนาองค์ความรู้ทางจิตวิทยา

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 1.1 จัดทำโครงการหรือกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.2 รวบรวมข้อมูลวิชาการ ประสบการณ์การปฏิบัติงานและทบทวนวรรณกรรม
- 1.3 เรียบเรียงและจัดพิมพ์ต้นฉบับ
- 1.4 เผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 1.5 ติดตามผล

2. การพัฒนาเทคโนโลยีทางจิตวิทยา

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 2.1 จัดทำโครงการหรือกำหนดวัตถุประสงค์
- 2.2 รวบรวมข้อมูลวิชาการ ประสบการณ์การปฏิบัติงานและทบทวนวรรณกรรม
- 2.3 ผลิตและพัฒนานวัตกรรม/เครื่องมือ
- 2.4 ทดลองใช้ ปรับปรุง และหาเกณฑ์ปกติ (norms) ของเครื่องมือ
- 2.5 เผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2.6 ติดตามผล

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. การพัฒนาองค์ความรู้ทางจิตวิทยา
  - มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย/องค์ความรู้ใหม่
  - มีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่
2. การพัฒนาเทคโนโลยีทางจิตวิทยา
  - มีนวัตกรรมหรือเครื่องมือทางจิตวิทยาที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพหรือหน่วยงาน

4.3 การวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychological Research)

นักจิตวิทยาคลินิกทำการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตซึ่งต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ ประดิษฐ์ ค้นคว้า ทดลอง เรียบเรียงข้อมูลที่มีขั้นตอนเป็นระบบระเบียบอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ให้เกิดประโยชน์ความก้าวหน้าทางวิชาการจิตวิทยาและสุขภาพจิต

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. วางแผนจัดทำโครงการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนหรือเสนอแนะการวางโครงการและแผนงาน
2. ดำเนินการวิจัย ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และ / หรือให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบใหม่ทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง
3. ประเมินผล วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย
4. เขียนรายงาน จัดพิมพ์ เผยแพร่

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. ได้ผลงานวิจัยทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิต
2. นำผลการวิจัยมาปฏิบัติและ/หรือจัดทำตำรา คู่มือเพื่อเผยแพร่
3. ได้แนวทางในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน

มาตรฐานที่ 5 การสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychological Training and Consultation)

นักจิตวิทยาคลินิกในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิกมีบทบาทในการสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นที่ปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาและบัณฑิตศึกษา ตลอดจนบุคลากรอื่น ๆ พัฒนาหลักสูตรด้านจิตวิทยาคลินิก รวมทั้งดำเนินการฝึกอบรม สอน บรรยายแก่สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา บัณฑิตศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังให้การนิเทศงานจิตวิทยาและสุขภาพจิตแก่นักจิตวิทยาคลินิกและผู้ปฏิบัติงานด้านจิตเวชและสุขภาพจิตในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก

มาตรฐานเชิงกระบวนการ

1. การสอน / การบรรยาย / ฝึกอบรมแก่สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา บัณฑิตศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 1.1 เตรียมการสอนโดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร ประมวลความรู้จากประสบการณ์เฉพาะทางในการปฏิบัติงานประจำมาเปรียบเทียบและประยุกต์เพื่อนำความรู้มาปฏิบัติได้
- 1.2 จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์ประกอบการสอนและตำราอ้างอิงตามความเหมาะสม
- 1.3 สอน / บรรยาย / สัมมนา / สาธิตและอภิปรายตอบข้อซักถามโดยเน้นภาคทฤษฎี
- 1.4 สอนและควบคุมการฝึกภาคปฏิบัติโดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม สอนและแนะนำ อภิปรายการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำไปเป็นตัวแบบในการปฏิบัติงาน
- 1.5 ประเมินผลการสอน / บรรยาย / สัมมนา / สาธิต

2. การนิเทศงานจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิต

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 2.1 นิเทศงานจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรับทราบผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคและประเมินผล
- 2.2 ให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนางาน

3. การพัฒนาหลักสูตรด้านจิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการดำเนินการฝึกอบรม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการจัดทำหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม
- 3.2 วางแผนการฝึกอบรม กำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิทยากร

- 3.3 เขียนโครงการฝึกอบรมและจัดทำหลักสูตรการอบรมและตารางการฝึกอบรม
- 3.4 จัดเตรียมอุปกรณ์ เอกสาร ตำรา ฯลฯ
- 3.5 ดำเนินการฝึกอบรม
- 3.6 ประเมินผลหลังการฝึกอบรม
- 3.7 สัมมนาและอภิปรายเพื่อติดตามผลหลังการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน

4. การเป็นที่ปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่นิสิต นักศึกษา รวมทั้งบุคลากรอื่น

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 4.1 รับทราบความต้องการของผู้ขอคำปรึกษาและบุคลากรอื่นอย่างเป็นทางการ
- 4.2 ให้คำปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่ผู้ขอคำปรึกษาและบุคลากรอื่นตามขั้นตอนอย่าง

เป็นทางการ

5. การเป็นที่ปรึกษาทางจิตวิทยาคลินิกและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 5.1 รับทราบความต้องการของผู้ขอคำปรึกษาและบุคลากรอื่นอย่างเป็นทางการ
- 5.2 ให้คำปรึกษาทางวิชาการตามความต้องการของผู้มาขอคำปรึกษาทั้งในและนอก

หน่วยงาน

- 5.3 ติดตามและประเมินความถูกต้องในการนำไปปฏิบัติ

มาตรฐานเชิงผลลัพธ์

1. การสอน / การบรรยาย / ฝึกอบรมแก่สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา บัณฑิตศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

- กลุ่มเป้าหมายได้ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. การนิเทศงานจิตวิทยาคลินิก

2.1 การปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

- 2.2 มีเครือข่ายประสานงานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกทั้งภาครัฐและเอกชน

3. การพัฒนาหลักสูตรด้านจิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการฝึกอบรม

- 3.1 มีหลักสูตรที่พัฒนาอย่างเหมาะสมกับความต้องการและทันต่อเหตุการณ์
- 3.2 ได้บุคลากรที่พัฒนางานด้านวิชาการตามแผนพัฒนาที่วางไว้
- 3.3 บุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำผลการพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

หน่วยงานและสังคม

4. การเป็นที่ปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่นิติต นักศึกษา รวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ
  - 4.1 ผู้ขอคำปรึกษาได้ความรู้และแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการ
  - 4.2 มีผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน วิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และสังคม
5. การเป็นที่ปรึกษาทางจิตวิทยาคลินิกและศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 ผู้ขอคำปรึกษาได้ความรู้และแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการ
  - 5.2 มีผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน วิชาชีพที่เกี่ยวข้องและสังคม

บทที่ 4

ขั้นตอนการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะ

สาขาจิตวิทยาคลินิก

**Procedures for the Art of Healing
in Clinical Psychology**

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>ตรวจวินิจฉัย</p> <p>2.2 จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ดี มีแสงสว่างพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและปราศจากเสียงรบกวน เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกผ่อนคลายและร่วมมือในการทดสอบ ตลอดจนคำนึงถึงความปลอดภัยของนักจิตวิทยาคลินิก เช่น การไม่นั่งในมุมหรือทิศทางที่เข้าออกที่ไม่สะดวก เป็นต้น</p> <p>2.3 จัดเตรียมอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทดสอบ เช่น ดินสอ ยางลบ นาฬิกาจับเวลา ฯลฯ</p> <p>3. สร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ</p> <p>3.1 สังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการจากสีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหว น้ำเสียง คำพูดและการแสดงออกของอารมณ์ความรู้สึก</p> <p>3.2 สร้างความคุ้นเคยกับผู้รับบริการเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทดสอบทางจิตวิทยาด้วยการเริ่มต้นทักทาย แสดงท่าที่เป็นมิตร พร้อมกับแนะนำตนเอง</p> <p>3.3 บอกวัตถุประสงค์ของการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก</p> <p>4. ทดสอบด้วยเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (รายละเอียดดูในภาคผนวก)</p> <p>5. สัมภาษณ์ผู้รับบริการ เพิ่มเติมเพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก</p> <p>6. วิเคราะห์และแปลผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก</p> <p>6.1 แปลผลตามเกณฑ์มาตรฐาน</p>	<p>ตลอดกระบวนการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก</p> <p>15-60 นาที / 1 แบบทดสอบ</p> <p>10-15 นาที / ครั้ง</p> <p>30-60 นาที / ผู้รับบริการ</p> <p>1 คน</p>	<p>หรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<p>คลินิกในเพิ่มประสิทธิภาพรักษาของผู้รับบริการ</p>

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>ของเครื่องมือทดสอบแต่ละชนิด</p> <p>6.2 วิเคราะห์ผลร่วมกับข้อมูลทั้งหมดของผู้รับบริการเพื่อวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก</p> <p>7. ประชุมปรึกษาและวิเคราะห์ผลการทดสอบกับนักจิตวิทยาคลินิกในหรือนอกหน่วยงาน (ในกรณีหรือบางรายที่มีปัญหาในด้านกฎหมายหรืออื่น ๆ)</p> <p>8. การเขียนรายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก</p> <p>8.1 สรุปผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกโดยการเรียบเรียงข้อมูลและผลการวิเคราะห์จาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรม - การสัมภาษณ์ทางจิตวิทยา - การทดสอบด้วยเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก <p>8.2 เขียนรายงานตามแบบรายงานมาตรฐานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (รูปแบบเขียนรายงานในภาคผนวก)</p> <p>9. รายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก แนวทางการช่วยเหลือและการบำบัดทางจิตวิทยาแก่ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>10. เสนอผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกในที่ประชุมตัดสินโรค (case conference) เพื่อประกอบการวินิจฉัยทางจิตเวช วางแผนวิธีการช่วยเหลือ (ถ้ามี)</p>	<p>15-45 นาที / ผู้รับบริการ</p> <p>1 คน</p> <p>20-40 นาที / ครั้ง</p> <p>5-20 นาที / ครั้ง</p> <p>45-60 นาที / ครั้ง</p>		

หมายเหตุ

1. การให้บริการแต่ละครั้งใช้เวลา 45 – 60 นาที
2. การตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกตลอดกระบวนการใช้เวลา 105-225 นาที/ผู้รับบริการ 1 คน

มาตรฐานที่ 2 การบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

(Psychological Treatment and Rehabilitation)

มาตรฐานการบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ หมายถึง งานที่ใช้การบำบัดทางจิตวิทยาเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าใจ และยอมรับปัญหาของตนเอง สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวความคิด วิธีการปรับตัวหรือแก้ปัญหา และโครงสร้างทางบุคลิกภาพบางประการที่บกพร่องให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาสภาพจิตใจของผู้ที่ทุกข์จากอาการทางจิตและปัญหาสุขภาพจิตให้มีการปรับตัวที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและการใช้ศักยภาพด้านเชาวน์ปัญญาได้อย่างเต็มที่

2.1 การบำบัดทางจิตวิทยา (Psychological Treatment)

นักจิตวิทยาคลินิกใช้วิธีการบำบัดทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าใจและยอมรับปัญหาของตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวความคิด วิธีแก้ปัญหาและการปรับตัวรวมทั้งโครงสร้างทางบุคลิกภาพบางประการที่บกพร่องให้มีประสิทธิภาพ

2.1.1 การบำบัดทางจิตวิทยาแบบรายบุคคล (Individual Treatment)

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
วิธีบำบัดทางจิตวิทยาแบบรายบุคคล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ 1.2 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม 1.3 ศึกษาจากผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี) 2. สร้างสัมพันธภาพ พุดคุยกับผู้รับบริการ โดยเริ่มจากเรื่องทั่ว ๆ ไป รับฟังด้วยความตั้งใจ สนใจและเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ 3. วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยา 4. ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการบำบัด <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ผู้บำบัดและผู้รับบริการตกลงเห็นชอบในการบำบัดและต้องการบำบัดจริง 	<p>5-10 นาที / ครั้ง</p> <p>5-10 นาที / ครั้ง</p> <p>15-30 นาที / ครั้ง</p>	<p>นักจิตวิทยาคลินิกผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับบริการสามารถรับรู้ปัญหาเบื้องต้นของตนเองและพร้อมในการร่วมมือรับการบำบัดและวิธีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 2. ผู้รับบริการสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในกระบวนการบำบัดทางจิตวิทยา 3. ผู้รับบริการตระหนักรู้และสามารถปรับเปลี่ยนความคิด อารมณ์ พฤติกรรมตามกระบวนการของการบำบัด ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 4. ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้และให้ความร่วมมือในการบำบัดทางจิตวิทยาและสามารถ

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>4.2 กำหนดสถานที่ วัน เวลา ระยะเวลาและวิธีการบำบัด</p> <p>5. ดำเนินการบำบัดทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคต่าง ๆ แบบรายบุคคลและมีบันทึกรายละเอียดเพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลงในระหว่างการบำบัด (ดูเทคนิคการบำบัดในภาคผนวก)</p> <p>6. ยุติการบำบัด</p> <p>6.1 เตรียมผู้รับบริการล่วงหน้าเพื่อให้เวลาปรับตัวในการยุติการบำบัดตามสมควร โดยเว้นช่วงระยะเวลาการบำบัดให้ห่างออกไปเมื่อประเมินว่าผู้รับบริการสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น</p> <p>6.2 ยุติการบำบัดเมื่อผู้รับบริการสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้</p> <p>7. ประเมินและสรุปผลการบำบัด</p> <p>7.1 บันทึกรายงานผลการปรับเปลี่ยนความคิด อารมณ์และพฤติกรรม</p> <p>7.2 ใช้เครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อประเมินผลหลังการบำบัดตามความเหมาะสม</p> <p>7.3 เขียนรายงานสรุปผลการบำบัดและแจ้งผลแก่ผู้ส่งปรึกษา</p> <p>8. ติดตามผล การบำบัดเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี</p> <p>9. ส่งต่อในกรณีที่ได้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด</p>	<p>5-10 นาที / ครั้ง</p> <p>30-60 นาที / ครั้ง</p> <p>15-45 นาที / ครั้ง</p> <p>10-20 นาที / ครั้ง</p> <p>30-45 นาที / ครั้ง</p> <p>20-30 นาที / ครั้ง</p>		<p>ช่วยเหลือผู้รับบริการ</p> <p>5. มีบันทึกผลการบำบัดทางจิตวิทยาแบบรายบุคคล</p>

2.1.2 การบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Treatment)

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ 1.2 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม 1.3 ศึกษาจากผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี) 2. วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม 3. สร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการในกลุ่ม โดยเริ่มจากเรื่องทั่ว ๆ ไป หรือกำหนดลักษณะเฉพาะตามแนวการบำบัด รับฟังด้วยความตั้งใจ สนใจ และเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ 4. ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการให้บริการ <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ผู้บำบัดและผู้รับบริการตกลงและเห็นชอบในการบำบัด มีความต้องการบำบัดจริง 4.2 กำหนดสถานที่ วัน เวลา ระยะเวลาและวิธีการบำบัดแบบกลุ่ม 5. ดำเนินการบำบัดทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคต่าง ๆ แบบกลุ่ม และบันทึกรายละเอียดเพื่อประเมินผลเปลี่ยนแปลงในระหว่างการบำบัด (ดูเทคนิคการบำบัดในภาคผนวก) 6. ยุติการบำบัด <ol style="list-style-type: none"> 6.1 เตรียมผู้รับบริการล่วงหน้า เพื่อให้เวลาปรับตัวในการยุติการบำบัดตามสมควร 6.2 ยุติการบำบัดเมื่อผู้รับบริการสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ 	<p>5-10 นาที / ครั้ง</p> <p>15-60 นาที / ครั้ง</p> <p>30- 45 นาที / ครั้ง</p> <p>45-60 นาที / ครั้ง</p> <p>15-45 นาที / ครั้ง</p>	<p>นักจิตวิทยาคลินิกผู้สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับบริการสามารถรับรู้ปัญหาเบื้องต้นของตนเองและพร้อมในการร่วมมือรับการบำบัดและวิธีการปฏิบัติ 2. ผู้รับบริการสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในกระบวนการบำบัดทางจิตวิทยา 3. ผู้รับบริการตระหนักรู้ และสามารถเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ พฤติกรรมตามกระบวนการบำบัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 4. มีบันทึกผลการบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	7. ประเมินและสรุปผลการบำบัด 7.1 บันทึกรายงานผลการปรับเปลี่ยนความคิด อารมณ์ พฤติกรรม ในระหว่างการบำบัด 7.2 ใช้เครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อประเมินผลหลังการบำบัด (ถ้าจำเป็น) 7.3 บันทึกผลการบำบัด 8. ติดตามผล การบำบัดเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี	30-60 นาที / ครั้ง 30-60 นาที / ครั้ง 30-60 นาที / ครั้ง		

2.2 พฤติกรรมบำบัด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการบำบัดกระบวนการคิดและพฤติกรรม

(Behavior therapy, Behavior modification and Cognitive Behavior therapy)

พฤติกรรมบำบัด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบำบัดกระบวนการคิดและพฤติกรรม เป็นการบำบัดทางจิตวิทยาที่ใช้แนวคิด เทคนิคทางด้านทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ การเรียนรู้และกระบวนการคิด เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนความคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม ในการดำรงชีวิตและมีสุขภาพจิตที่ดีในสังคม

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
พฤติกรรมบำบัด การปรับเปลี่ยน พฤติกรรม การ บำบัดกระบวนการ คิดและพฤติกรรม	1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนการบำบัด 1.1 ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ 1.2 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อทราบปัญหาและที่มาของปัญหา 1.3 ศึกษาผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี) และ/หรือ อาจทำการทดสอบเพิ่มเติม 2. การสร้างสัมพันธภาพและตกลงบริการ 2.1 พุดคุยแนะนำตัวเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจ	5-10 นาที / ครั้ง 10-30 นาที / ครั้ง	นักจิตวิทยา คลินิกผู้สำเร็จ การศึกษาชั้น ต่ำระดับ ปริญญาตรี วิชาเอกจิต วิทยาคลินิก และมีพื้นฐาน ความรู้และ ผ่านการฝึก ปฏิบัติงาน	1. ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจประเด็นปัญหา รวมทั้งร่วมมือในกระบวนการบำบัด 2. ผู้รับบริการสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น 3. ผู้รับบริการสามารถพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความคิด การตัดสินใจอารมณ์และพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>2.2 ทำความตกลงเบื้องต้นกับผู้รับบริการและ / หรือผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาและการบำบัด</p> <p>3. ประเมินปัญหาโดยจัดสถานการณ์เพื่อหาพฤติกรรมเป้าหมาย (target behavior) สำหรับนำไป วิเคราะห์และวางแผนการบำบัดต่อไป</p> <p>4.วางแผนการบำบัด</p> <p>4.1 เลือกเทคนิค / วิธีการและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการบำบัด</p> <p>4.2 เลือกสถานที่และสถานการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือพฤติกรรมเป้าหมายของผู้รับบริการแต่ละราย</p> <p>5. ดำเนินการบำบัดด้วยเทคนิค ต่าง ๆ ของพฤติกรรมบำบัดที่เหมาะสมกับผู้รับบริการ</p> <p>5.1 ทำความเข้าใจ ตกลงสัญญาความร่วมมือกับผู้รับบริการและ / หรือผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>5.2 ดำเนินการบำบัดตามกระบวนการของเทคนิคที่เลือกไว้</p> <p>6. บันทึกรายละเอียดการบำบัดลงในแบบบันทึกมาตรฐานทุกครั้ง (ดูแบบบันทึกในภาคผนวก)</p> <p>7. ประเมินความก้าวหน้าของการบำบัด</p> <p>7.1 เปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการบำบัด</p> <p>7.2 ปรับแผนการบำบัดในกรณีที่เกิดการบำบัดไม่ก้าวหน้า</p> <p>8. ยุติการบำบัด</p> <p>8.1 สรุปและเขียนรายงานผลการบำบัด</p> <p>8.2 แจ้งผลการบำบัด และการยุติแก่ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง</p>	<p>30-45 นาที / ครั้ง</p> <p>20-30 นาที / ครั้ง</p> <p>30-45 นาที / ครั้ง</p> <p>30-60 นาที / ครั้ง</p> <p>20-30 นาที / ครั้ง</p> <p>30-45 นาที / ครั้ง</p>	<p>ทางจิตวิทยา คลินิกหรือ ปริญญาโท หรือปริญญา เอกจิตวิทยา คลินิก</p>	<p>4. ผู้รับบริการสามารถใช้ศักยภาพที่พัฒนาแล้วในการวางแผนทางการประพฤติกปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคมได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต</p>

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>เครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี)</p> <p>3.3 ประมวลและจัดระบบข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจปัญหา สาเหตุและความต้องการ</p> <p>4. วางแผนแก้ไขปัญหา</p> <p>4.1 แยกแยะประเด็นปัญหาตามประเภทของปัญหา</p> <p>4.2 ค้นหาสาเหตุโดยการประมวลพลวัต (dynamic formulation) จากประสบการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน</p> <p>4.3 ประเมินแรงจูงใจ สักยภาพและแหล่งสนับสนุนทางสังคมของผู้รับบริการ</p> <p>5. ใช้ทักษะที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตต่อไป</p> <p>6. สรุปและประเมินผล</p> <p>6.1 บันทึกผลการให้การศึกษาทุกครั้ง</p> <p>6.2 ประเมินผลทั้งทางด้านอารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมของผู้รับบริการและ/หรือด้วยเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้าจำเป็น)</p> <p>6.3 สรุปผลและบันทึกรายงาน</p> <p>7. ติดตามผล</p> <p>7.1 ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี</p> <p>7.2 ยุติการบริการเมื่อผู้รับบริการสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณภาพ</p> <p>8. ส่งต่อในกรณีที่ผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด</p>	<p>10-15 นาที / ครั้ง</p> <p>20-30 นาที / ครั้ง</p> <p>45- 60 นาที / ครั้ง</p> <p>30- 40 นาที / ครั้ง</p> <p>45-60 นาที / ครั้ง</p> <p>10- 15 นาที / ครั้ง</p>	<p>หรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<p>5. ผู้รับบริการสามารถวางแผนทางการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตได้ด้วยตนเอง</p> <p>6. ผู้รับบริการสามารถผ่อนคลายและมีสุขภาพกายและจิตในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ</p>

2.4 การฟื้นฟูสภาพจิตใจ (Psychological Rehabilitation)

นักจิตวิทยาใช้เทคนิคทางจิตวิทยาคลินิกเพื่อฟื้นฟูสภาพทางจิตใจของผู้ที่ทุเลาจากอาการทางจิตและปัญหาสุขภาพจิต ให้มีการปรับตัวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางจิตใจ อารมณ์ สังคมและการใช้ศักยภาพทางเขavnปัญญาได้อย่างเต็มที่

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การฟื้นฟูสภาพทางจิตใจ	<ol style="list-style-type: none"> คัดเลือกผู้รับบริการเพื่อเข้ารับการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจ <ol style="list-style-type: none"> ศึกษาจากทะเบียนประวัติ ประเมินความสามารถและแรงจูงใจโดยการสังเกตพฤติกรรม สรุปผลการทดสอบด้วยเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี) วางแผนและให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง <ol style="list-style-type: none"> วิเคราะห์ข้อมูลจากทะเบียนประวัติและผลการทดสอบทางจิตวิทยารวมทั้งประเมินความสามารถในการฟื้นฟูและให้การปรึกษาแก่ผู้รับบริการ ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการฟื้นฟูและให้คำแนะนำในการปฏิบัติ ดำเนินการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจแก่ผู้รับบริการ โดยเลือกใช้เทคนิคการฟื้นฟูให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้รับบริการ ตรวจสอบประเมินผลกระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจ <ol style="list-style-type: none"> บันทึกข้อมูลของผู้รับบริการโดยการสังเกต (ถ้าจำเป็น) ทดสอบด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิก เพื่อใช้ในการประเมิน (ถ้าจำเป็น) 	<p>10- 30 นาที / ครั้ง</p> <p>45-60 นาที / ครั้ง</p> <p>15-20 นาที / ครั้ง</p> <p>30-45 นาที / ครั้ง</p>	<p>นักจิตวิทยา คลินิกผู้ สำเร็จการ ศึกษาขั้นต่ าระดับ ปริญญาตรี วิชาเอกจิต วิทยาคลินิก และมีพื้นฐาน ความรู้และ ผ่านการฝึก ปฏิบัติงาน ทางจิตวิทยา คลินิกหรือ ปริญญาโท หรือปริญญา เอกจิตวิทยา คลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> ผู้รับบริการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองและอยู่ร่วมในสังคมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้เกี่ยวข้องรู้วิธีและสามารถปฏิบัติต่อผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>5. ยุติกระบวนการการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจและประเมินสัมฤทธิผลของผู้รับบริการตามแผนที่วางไว้</p> <p>6. รายงานผล</p> <p>6.1 บันทึกผลกระบวนการการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจทุกครั้งแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง</p> <p>6.2 เขียนรายงานสรุปผลกระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพทางจิตใจ</p> <p>7. ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี</p>	<p>10- 20 นาที / ครั้ง</p> <p>30- 45 นาที / ครั้ง</p>		

มาตรฐานที่ 3 การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและศาสตร์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Application of Clinical Psychology for Community Mental Health Services and Related Fields)

นักจิตวิทยาคลินิกประยุกต์องค์ความรู้ทางจิตวิทยาคลินิก มาใช้ในงานส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันก่อนเกิดปัญหา การสืบค้นปัญหาสุขภาพจิต ในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา และพฤติกรรมสุขภาพแก่ชุมชน รวมทั้งการคัดเลือกรูปแบบและพัฒนากิจกรรมเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน การพัฒนาและผลิตรูปแบบสื่อต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

3.1 การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันก่อนเกิดปัญหา

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันก่อนเกิดปัญหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาสุขภาพจิตเพื่อการส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร สถิติ เอกสารวิชาการ 1.2 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือแกนนำในชุมชนโดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนดำเนินงาน พร้อมกับกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน 2. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการดำเนินงานและเทคโนโลยี <ol style="list-style-type: none"> 2.1 วิเคราะห์ลักษณะประชากรโดยจำแนกกลุ่มเป้าหมายในชุมชนว่าจัดอยู่ในกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง 2.2 วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานโดยจำแนกเป็น <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบที่นักจิตวิทยาคลินิกดำเนินการเอง - รูปแบบที่นักจิตวิทยาคลินิกมี 	<p>1-4 สัปดาห์</p> <p>1-4 สัปดาห์</p>	<p>นักจิตวิทยาคลินิก</p> <p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิกและมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มและสภาพปัญหาสุขภาพจิต 2. ได้แนวทางการกำหนดเนื้อหา รูปแบบการดำเนินงาน และวิธีประเมินผล 3. ได้แผนกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน 4. กลุ่มเป้าหมายได้รับองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและสุขภาพจิตในเชิงส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต 5. ได้ผลการดำเนินงานและแนวทางการปรับปรุงงานต่อไป

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>บทบาทเป็นแกนกลางประสานงานแก่บุคคลากรและ/หรือองค์กรอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบที่นักจิตวิทยาคลินิกมี <p>บทบาทเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่บุคคลากรและ/หรือองค์กรอื่น ๆ ที่รับผิดชอบดำเนินการ</p> <p>2.3 วิเคราะห์ คัดเลือกองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วในชุมชน โดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตชุมชนอย่างเป็นระบบ</p> <p>3. ศึกษาค้นคว้า จำแนกอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการดำเนินงาน</p> <p>3.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาองค์ความรู้ วิธีการดำเนินงานจากเทคโนโลยีที่มีอยู่หรือที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการผลิตเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาเครื่องมือและดำเนินงานในขั้นเตรียมการ</p> <p>4. วางแผนการถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพจิตศึกษา</p> <p>4.1 ประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือองค์กรในชุมชน เพื่อร่วมกำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพจิตศึกษา โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน สถานที่ ระยะเวลางบประมาณ และวิธีประเมินผลการให้สุขภาพจิตศึกษา</p> <p>4.2 ออกแบบวิธีการประเมินผล</p> <p>4.3 กำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล</p>	<p>1-12 สัปดาห์</p> <p>1-12 สัปดาห์</p> <p>1-12 สัปดาห์</p>		

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	4.4 สร้างเครื่องมือการประเมินผล 5. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ปฏิบัติงานตามกิจกรรมในแผนการ ดำเนินงานที่กำหนดไว้ในข้อ 4 6. ประเมินผลผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จาก การดำเนินงาน 6.1 เก็บรวบรวมข้อมูล 6.2 วิเคราะห์ข้อมูล 6.3 เขียนรายงาน	1-12 สัปดาห์ 1-12 สัปดาห์		

3.2 การสืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การสืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา	1. สืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทางจิตวิทยา ศึกษาลักษณะของประชากรในกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้คิดสารเสพติด ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เด็กเร่ร่อน ครอบครัวแตกแยก ผู้ว่างงาน ผู้อพยพย้ายถิ่น ฯลฯ โดยวิธีการ - สัมภาษณ์ - รายงาน ข้อมูลต่าง ๆ 2. เลือกพัฒนาหรือสร้างเครื่องมือทางจิตวิทยาในการคัดกรองจำแนกประเภทของปัญหาในกลุ่มเป้าหมาย 2.1 เลือกเครื่องมือทางจิตวิทยาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาสุขภาพจิตและลักษณะประชากรกลุ่มเสี่ยง 2.2 ศึกษาทดสอบเครื่องมือทางจิตวิทยา เช่น แบบคัดกรองสภาวะสุขภาพจิต เป็นต้น	1-4 สัปดาห์ 1-12 สัปดาห์	นักจิตวิทยาคลินิก ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก	1. ได้ข้อมูลและกลุ่มเป้าหมายที่มีความเร่งด่วนต่อการรับความช่วยเหลือทางจิตวิทยา 2. ได้เครื่องมือทางจิตวิทยาที่มีประสิทธิภาพในการคัดกรองจำแนกประเภทปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย 3. ได้แผนการดำเนินงานระยะสั้นและระยะยาว 4. ได้วิธีการช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิตได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>2.3 ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>2.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อจำแนกประเภทของปัญหาและจัดลำดับความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา</p> <p>3. วางแผนการดำเนินการสืบค้น</p> <p>3.1 วางแผนและจัดทำโครงการเพื่อดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตเป้าหมายขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน</p> <p>3.2 ออกแบบวิธีการประเมิน</p> <p>3.3 กำหนดดัชนีและเกณฑ์การประเมิน</p> <p>4. ดำเนินการตามแผน และ/หรือ กิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>5. ประเมินผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงาน</p> <p>5.1 เก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>5.2 วิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>5.3 เขียนรายงาน</p>	<p>1-12 สัปดาห์</p> <p>1-12 สัปดาห์</p> <p>1-12 สัปดาห์</p>		

3.3 การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสุขภาพจิต <ol style="list-style-type: none"> 1.1 รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ 1.2 สำรวจและค้นหาปัจจัยแวดล้อมของชุมชน 1.3 วิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหา 2. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย <ol style="list-style-type: none"> 2.1 สังเกต 2.2 สัมภาษณ์ 2.3 ศึกษาจากรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย จากแหล่งข้อมูลบุคคล องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน 3. ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ในการนำมาแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและวิชาการสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งวิชาการที่เป็นเอกสารต่าง ๆ บุคคลและองค์กร 4. วางแผนการให้สุขภาพจิตศึกษา <ol style="list-style-type: none"> 4.1 วางแผนและจัดทำโครงการเพื่อดำเนินการโดยกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผล 4.2 ออกแบบวิธีการประเมินผล 4.3 สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผล 5. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ <ol style="list-style-type: none"> 5.1 ถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยาและสุขภาพจิต ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น 	<p>1-4 สัปดาห์</p> <p>1-4 สัปดาห์</p> <p>1-12 สัปดาห์</p> <p>1-12 สัปดาห์</p> <p>1-8 สัปดาห์</p>	<p>นักจิตวิทยาคลินิก</p> <p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก</p> <p>และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาสุขภาพจิตและแนวโน้มของปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน 2. ได้แนวทางการกำหนดเนื้อหาารูปแบบการดำเนินงานเพื่อถ่ายทอดความรู้ 3. ได้กิจกรรมขั้นตอนการดำเนินการและวิธีประเมินผล 4. กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและกระบวนการปรับพฤติกรรมสุขภาพ 5. กลุ่มเป้าหมายสามารถป้องกันปัญหาสุขภาพจิตและปรับพฤติกรรมสุขภาพได้

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>การให้ความรู้ การจัดนิทรรศการและ / หรือการประยุกต์เข้ากับศิลปะพื้นบ้าน ฯลฯ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ เพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ</p> <p>5.2 สนับสนุนด้านบุคลากรและสื่อแก่หน่วยงานอื่น</p> <p>6. ประเมินผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงาน</p> <p>6.1 เก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>6.2 วิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>6.3 เขียนรายงาน</p>	1- 8 สัปดาห์		

3.4 การคัดเลือกบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การคัดเลือกบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน	<p>1. ศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบของลักษณะงานหรือสาขาวิชาที่ต้องการคัดเลือก เพื่อศึกษาต่อหรือทำงาน</p> <p>2. วิเคราะห์และกำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่จะคัดเลือกศึกษาต่อหรือเพื่อการทำงานว่าต้องการบุคคลที่มีคุณลักษณะอย่างไรเพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของงานที่ได้ทำการวิเคราะห์มาแล้ว</p> <p>3. เลือกรีวิวและเครื่องมือเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>3.1 เลือกรีวิวและเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทดสอบอื่น ๆ ออกแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์</p>	<p>1-4 สัปดาห์</p> <p>1-4 สัปดาห์</p> <p>1-2 สัปดาห์</p>	<p>นักจิตวิทยาคลินิก</p> <p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก</p> <p>และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<p>1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของงานและสาขาวิชาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>2. สามารถกำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่ต้องการคัดเลือกเข้าศึกษาหรือทำงาน</p> <p>3. ได้แนวทางในการกำหนดโครงสร้างของการคัดเลือกเพื่อการศึกษาหรือการทำงานด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา</p> <p>4. ได้กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานในการคัดเลือกบุคลากร</p> <p>5. ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อม ความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการศึกษาหรือการทำงาน</p> <p>6. กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ</p>

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>3.2 จัดสภาพแวดล้อม สถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทดสอบ</p> <p>4. ดำเนินการทดสอบด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทดสอบอื่น ๆ โดยปฏิบัติตามคู่มือของเครื่องมือแต่ละชนิด</p> <p>4.1 อธิบายให้ทราบวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินการทดสอบ</p> <p>4.2 อธิบายขั้นตอน วิธีการ ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการทดสอบ ซึ่งขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายในการทดสอบแบบรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม</p> <p>5. วิเคราะห์และแปลผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทดสอบอื่น ๆ</p> <p>5.1 แปลผลตามเกณฑ์มาตรฐานของเครื่องมือทดสอบแต่ละชนิด</p> <p>5.2 วิเคราะห์ผลของข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในการคัดเลือก</p> <p>6. สรุปผลการดำเนินงาน เขียนรายงานและข้อเสนอแนะ</p> <p>7. ติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี</p>	<p>1-6 สัปดาห์</p> <p>1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่า ตามความเหมาะสมของรายละเอียดและความซับซ้อนของงาน</p> <p>1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่า</p>		<p>ทัศนคติ และความสามารถด้านการศึกษาหรือการทำงานของตนเอง</p>

3.5 การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการศึกษาและการทำงาน	<p>1. เลือกวิธีการและเครื่องมือเพื่อศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.1 กำหนดลักษณะ ขนาดของกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการพัฒนา</p> <p>1.2 ศึกษาลักษณะทั่ว ๆ ไปและสภาพแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.3 ศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือ ข้อดีข้อจำกัดของวิธีการเก็บข้อมูลทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์</p> <p>1.4 เลือกวิธีการ แบบทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก เครื่องมือทดสอบอื่น ๆ หรือออกแบบสอบถามและ/หรือแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>2. รวบรวม วิเคราะห์องค์ประกอบทางจิตวิทยาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>3. ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ รวบรวมข้อมูลทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและวิชาการสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งวิชาการที่เป็นบุคคล องค์กรและเอกสารต่าง ๆ</p> <p>4. กำหนดโครงสร้างของการพัฒนาบุคลิกภาพ กิจกรรมการดำเนินงาน เป้าหมายด้านพฤติกรรม ปริมาณ คุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ และวิธีประเมินผลที่เป็นไปได้ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายโดยไม่ขัด</p>	<p>1-2 สัปดาห์</p> <p>1-2 สัปดาห์</p> <p>1-2 สัปดาห์</p>	<p>นักจิตวิทยา คลินิก ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำ ระดับ ปริญญาตรี วิชาเอกจิต วิทยาคลินิก และมีพื้นฐาน ความรู้และ ผ่านการฝึก ปฏิบัติงาน ทางจิตวิทยา คลินิกหรือ ปริญญาโท หรือปริญญา เอกจิตวิทยา คลินิก</p>	<p>1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางจิตวิทยาของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>2. ได้แนวทางการกำหนดโครงสร้างของการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน</p> <p>3. ได้กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลิกภาพ</p> <p>4. ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อมและแนวโน้มที่ดีของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>5. กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการศึกษาหรือการทำงาน</p> <p>6. ได้บุคคลที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมในการศึกษาหรือการทำงาน</p> <p>7. ได้แนวทางการปรับปรุงงานพัฒนาบุคลิกภาพหรือเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป</p>

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	<p>ต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและ จริยธรรมของสังคม</p> <p>5. สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอน เป้าหมาย และระยะเวลาในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่าย ผลลัพธ์ ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย และผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>6. ดำเนินงานตามรูปแบบและขั้นตอน กิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนา บุคลิกภาพ</p> <p>7. ประเมินผลระหว่างดำเนินงาน</p> <p>7.1 วิเคราะห์กระบวนการและ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น</p> <p>7.2 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานโดยเร็วที่สุดในกรณีที่ ผลลัพธ์ไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย หรือเกิดผลกระทบทางลบ</p> <p>8. ดำเนินการตามรายละเอียดของ กิจกรรมที่ปรับปรุงแล้ว</p> <p>9. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน</p> <p>9.1 เก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>9.2 วิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>9.3 เขียนรายงาน</p>	<p>4-16 สัปดาห์</p> <p>1-2 สัปดาห์</p> <p>2-4 สัปดาห์</p>		

3.6 การถ่ายทอด และผลิตรูปแบบ สื่อต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การพัฒนาและผลิตรูปแบบสื่อต่าง ๆ ในการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต	1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสุขภาพจิตและวาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง 1.1 รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจรายงานการวิจัย สื่อมวลชนต่าง ๆ และจากการลงพื้นที่ 1.2 วิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหาจากผลการสำรวจ วิจัย เอกสารทางวิชาการและข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ 1.3 พิจารณาเพื่อกำหนดเนื้อหาและแทรกกิจกรรมที่จะนำเสนอในวาระสำคัญต่าง ๆ อย่างสอดคล้องเหมาะสม	1-4 สัปดาห์	นักจิตวิทยาคลินิก ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก	1. ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต 2. ได้แนวทางในการกำหนดเนื้อหา รูปแบบและประเภทของสื่อที่จะจัดทำ 3. ได้กิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงานและวิธีประเมินผล 4. ได้เนื้อหาและสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ในการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต
	2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ทางจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ เพื่อจัดทำเนื้อหาและกำหนดรูปแบบรวมทั้งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด	1-4 สัปดาห์		5. ประชาชนได้รับความรู้ด้านจิตวิทยา และสุขภาพจิตรวมทั้งกระบวนการปรับพฤติกรรมสุขภาพ
	3. วางแผนและพัฒนาการผลิตสื่อเพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิตให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสภาพความรุนแรงของปัญหา	1-4 สัปดาห์		6. ได้ผลการดำเนินงานและแนวทางการปรับปรุงงานต่อไป
	4. ควบคุมกำกับการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ 4.1 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการผลิตสื่อ 4.2 นำสื่อไปทดลองใช้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น สัมภาษณ์ สสำรวจ ฯลฯ เพื่อประเมินคุณภาพ	4-12 สัปดาห์		
	5. ประเมินผลการใช้สื่อ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการนำสื่อไปใช้เพื่อการพัฒนาปรับปรุง	4-12 สัปดาห์		

มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Professional, Technological Development and Clinical Psychological Research)

นักจิตวิทยาคลินิกพัฒนาตนเองด้านวิชาการ โดยการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (Inservice Training) การฝึกอบรม ฐาน ศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งมีการร่วมมือทางวิชาการ จิตวิทยาคลินิกและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร / องค์กรทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาและสร้างเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก ปรับปรุงมาตรฐานเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน พัฒนาเทคโนโลยีด้านการบำบัดทางจิตวิทยา และส่งเสริมสุขภาพจิต ตลอดจนศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิก ฯลฯ

4.1 การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก

นักจิตวิทยาคลินิกมีการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการ โดยการศึกษา วิจัย ฝึกอบรมและร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 การพัฒนาบุคลากร

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การพัฒนาบุคลากร	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจ ประเมินสภาพการณ์และปัจจัยสนับสนุนวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เสนอแผน โครงการ ความต้องการในการศึกษาวิจัยและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก ดำเนินการตามแผนและโครงการพัฒนาบุคลากร สนับสนุนและร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร 		ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก	<ol style="list-style-type: none"> นักจิตวิทยาคลินิกได้รับการพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะในการปฏิบัติงาน มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพและหน่วยงาน

4.1.2 การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินสภาพการณ์และวางแผนการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพของหน่วยงาน กรม กระทรวง องค์กรเอกชน 2. ดำเนินการตามแผน 3. ประเมินผลการทำงานตามแผน 4. สื่อสารและประสานงานกับทีมสหวิชาชีพและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธภาพที่ดี 2. ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์จากการทำงานเป็นทีมที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพและหน่วยงาน

4.2 การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางจิตวิทยา (Development of Scientific Knowledge and Psychological Technology)

นักจิตวิทยาคลินิกนำประสบการณ์ ความรู้ทางจิตวิทยาคลินิก จิตวิทยาสาขาอื่นและศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อผลิตตำรา คู่มือทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอนฝึกอบรม โสตทัศนูปกรณ์ รวมทั้งพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรมและเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกที่ทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เผยแพร่ สอน ฝึกอบรมและสนับสนุนงานด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะงานส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต

4.2.1 การพัฒนาองค์ความรู้ทางจิตวิทยา

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การพัฒนาองค์ความรู้ทางจิตวิทยา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำโครงการหรือกำหนดวัตถุประสงค์ 2. รวบรวมข้อมูลวิชาการ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และทบทวนวรรณกรรม 3. จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ความรู้ ข้อเสนอแนะ รวมทั้งเรียบเรียงและจัดพิมพ์ต้นฉบับ 4. เผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมาย 5. ติดตามผล 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับ</p> <p>ปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก</p> <p>และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย / องค์ความรู้ใหม่ 2. มีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่

4.2.2 การพัฒนาเทคโนโลยีทางจิตวิทยา

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การพัฒนาเทคโนโลยีทางจิตวิทยา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำโครงการหรือกำหนดวัตถุประสงค์ 2. รวบรวมข้อมูลวิชาการ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และทบทวนวรรณกรรม 3. พัฒนาและผลิตนวัตกรรม/เครื่องมือหรือเทคโนโลยีต้นแบบ (Prototype) 4. ทดลองใช้ ปรับปรุง และหาเกณฑ์ปกติ (norms) ของเครื่องมือ 5. เผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมาย 6. ติดตาม และ/หรือประเมินผล 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก</p> <p>และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีนวัตกรรมหรือเครื่องมือทางจิตวิทยาที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพหรือหน่วยงาน

4.3 การวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก (Clinical Psychological Research)

นักจิตวิทยาคลินิกทำการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตซึ่งต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประดิษฐ์ ค้นคว้า ทดลอง เรียบเรียงข้อมูลที่มีขั้นตอนเป็นระบบระเบียบอย่างเป็นวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ให้เกิดประโยชน์ความก้าวหน้าทางวิชาการจิตวิทยาและสุขภาพจิต

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก	<ol style="list-style-type: none"> วางแผนจัดทำโครงการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนหรือเสนอแนะการวางโครงการและแผนงาน ดำเนินการวิจัย ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และ / หรือให้ความร่วมมือในการทำวิจัย เพื่อค้นหาความรู้ใหม่ทางจิตวิทยาคลินิก และสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง ประเมินผล วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย เขียนรายงาน จัดพิมพ์ เผยแพร่ 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> ได้ผลงานวิจัยทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิต นำผลการวิจัยมาปฏิบัติและ/หรือจัดทำตำรา คู่มือ เพื่อเผยแพร่ ได้แนวทางในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน

มาตรฐานที่ 5 การสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก

(Clinical Psychological Training and Consultation)

นักจิตวิทยาคลินิกในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิก มีบทบาทในการสอน ฝึกอบรม และเป็นที่ปรึกษา ทางวิชาการแก่บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นที่ปรึกษาด้านการทำวิจัย วิทยานิพนธ์แก่นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาและหลังปริญญา ตลอดจนบุคลากรอื่น ๆ พัฒนาหลักสูตรด้าน จิตวิทยาคลินิก รวมทั้งดำเนินการฝึกอบรม สอน บรรยายแก่สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา หลังปริญญา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังให้การนิเทศงานจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตแก่บุคลากรสาย วิชาชีพ นักจิตวิทยาคลินิกที่ปฏิบัติงานด้านจิตเวชและสุขภาพจิตในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก

5.1 การสอน / การบรรยาย / ฝึกอบรมแก่สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา บัณฑิตศึกษาและ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การสอน/การบรรยาย / ฝึกอบรมแก่สถาบัน อุดมศึกษาระดับปริญญา บัณฑิตศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> เตรียมการสอนโดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร ประมวลความรู้ จากประสบการณ์เฉพาะทางในการปฏิบัติงานประจำมาเปรียบเทียบและประยุกต์ เพื่อนำความรู้มาปฏิบัติได้ จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์ประกอบการสอนและตำราอ้างอิงตามความเหมาะสม สอน/บรรยาย/สัมมนา/สาธิต และอภิปรายตอบข้อซักถามโดยเน้นภาคทฤษฎี สอนและควบคุมการฝึกภาคปฏิบัติ โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม สอนและแนะนำ อภิปรายการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการปฏิบัติงาน ประเมินผลการสอน/บรรยาย/สัมมนา/สาธิต 		ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก	- กลุ่มเป้าหมายได้ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

5.2 การนิเทศงานจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิก และสุขภาพจิต

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การนิเทศงานจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตในองค์กรที่ให้บริการทางจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิต	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดหัวข้อการนิเทศงานให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกในแต่ละหน่วยงาน เตรียมข้อมูล องค์ความรู้ที่จะสนับสนุนผู้ปฏิบัติงาน นิเทศงานจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิตในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรับทราบผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคและประเมินผล ให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนางาน 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> การปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก มีเครือข่ายประสานงานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกทั้งภาครัฐและเอกชน

5.3 การพัฒนาหลักสูตรด้านจิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการ

ดำเนินการฝึกอบรม

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การพัฒนาหลักสูตรด้านจิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการดำเนินการฝึกอบรม	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการจัดทำหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม วางแผนการฝึกอบรม กำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิทยากร เขียนโครงการฝึกอบรมและจัดทำหลักสูตรการอบรมและตารางการฝึกอบรม จัดเตรียมอุปกรณ์ เอกสาร ตำรา ฯลฯ ดำเนินการฝึกอบรม ประเมินผลหลังการฝึกอบรม สัมมนาและอภิปรายเพื่อติดตามผลหลังการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรี</p> <p>วิชาเอกจิตวิทยาคลินิกและมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> มีหลักสูตรที่พัฒนาอย่างเหมาะสมกับความต้องการและทันต่อเหตุการณ์ ได้บุคลากรที่พัฒนางานด้านวิชาการตามแผนพัฒนาที่วางไว้ บุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำผลการพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหน่วยงานและสังคม

5.4 การเป็นที่ปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่นิสิต นักศึกษา รวมทั้งบุคลากรอื่น

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การเป็นที่ปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่นิสิต นักศึกษา รวมทั้งบุคลากรอื่น	1. รับทราบความต้องการของผู้ขอคำปรึกษาและบุคลากรอื่นอย่างเป็นทางการ 2. ให้คำปรึกษาด้านวิจัย วิทยานิพนธ์ แก่ผู้ขอคำปรึกษาและบุคลากรอื่นตามขั้นตอนอย่างเป็นทางการ		ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาคลินิก และมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก	1. ผู้ขอคำปรึกษาได้ความรู้และแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการ 2. มีผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน วิชาชีพที่เกี่ยวข้องและสังคม

5.5 การเป็นที่ปรึกษาทางจิตวิทยาคลินิกและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน	ผลลัพธ์/ประโยชน์ที่เกิดขึ้น
การเป็นที่ปรึกษาทางจิตวิทยาคลินิกและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับทราบความต้องการของผู้ขอคำปรึกษาและบุคลากรอื่นอย่างเป็นทางการ 2. ให้คำปรึกษาทางวิชาการตามความต้องการของผู้มาขอคำปรึกษาทั้งในและนอกหน่วยงาน 3. ติดตามและประเมินความถูกต้องในการนำไปปฏิบัติ 		<p>ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำระดับปริญญาตรีวิชาเอกจิตวิทยาคลินิกและมีพื้นฐานความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติงานทางจิตวิทยาคลินิกหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกจิตวิทยาคลินิก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ขอคำปรึกษาได้ความรู้และแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการ 2. มีผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน วิชาชีพที่เกี่ยวข้องและสังคม

บทที่ 5

เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน

การประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

**Evaluation Criteria for the Art of Healing
in Clinical Psychology**

บทที่ 5

เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานการประกอบโรคศิลปะ

สาขาจิตวิทยาคลินิก

(Evaluation Criteria for the Art of Healing in Clinical Psychology)

เป็นการประเมินขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลลัพธ์และประโยชน์ที่เกิดขึ้น ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

ความหมายของคำที่ใช้ในเกณฑ์ประเมิน

กิจกรรมบริการ	มี	หมายถึง	มีบริการตามเกณฑ์มาตรฐาน
	ไม่มี	หมายถึง	ไม่มีบริการ/กิจกรรม
สถานที่	ผ่าน	หมายถึง	มีตามเกณฑ์มาตรฐาน
	ควรพัฒนา	หมายถึง	ต้องพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
เครื่องมือ/อุปกรณ์	มีครบ	หมายถึง	มีครบตามเกณฑ์
	มีไม่ครบ	หมายถึง	มีบางส่วน/มีไม่ครบตามเกณฑ์
	ไม่มี	หมายถึง	ไม่มีอุปกรณ์
ระบบงาน	ผ่าน	หมายถึง	มีระบบงานตามเกณฑ์มาตรฐาน
	ควรพัฒนา	หมายถึง	ไม่มีตามเกณฑ์ (ให้ระบุว่าข้อใดบ้าง)
บุคลากร	ผ่าน	หมายถึง	มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก
	ควรพัฒนา	หมายถึง	ไม่มีตามเกณฑ์ (ให้ระบุว่าข้อใดบ้าง)
ปริมาณ	เพียงพอ	หมายถึง	1. ปฏิบัติงานตามกรอบอัตรากำลัง 2. ปฏิบัติงานเต็มตามปริมาณงาน
	ไม่เพียงพอ	หมายถึง	1. อัตรากำลังไม่เพียงพอกับปริมาณงาน 2. ปฏิบัติงานไม่เต็มตามกรอบอัตรากำลัง
งบประมาณ	เพียงพอ	หมายถึง	มีงบประมาณจัดสรรอุปกรณ์และการดำเนินงานตามโครงการได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
	ไม่เพียงพอ	หมายถึง	มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดสรรอุปกรณ์และดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐาน

1. เกณฑ์ประเมินการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาทะเบียนประวัติ ใบปรึกษาโรคและประวัติส่วนตัว 2. เตรียมเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก อุปกรณ์และสถานที่ 2.1 เลือกเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยา 2.2 จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม 2.3 จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3. สร้างสัมพันธภาพ 3.1 สังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการ 3.2 สร้างความคุ้นเคยกับผู้รับบริการ 3.3 บอกวัตถุประสงค์ของการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก 4. ทดสอบด้วยเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก วิธีการทดสอบเป็นไปตามคู่มือมาตรฐานของเครื่องมือทดสอบแต่ละชนิด 5. สัมภาษณ์ผู้รับบริการเพิ่มเติม 6. วิเคราะห์และแปลผล 6.1 แปลผลตามเกณฑ์มาตรฐานของแบบทดสอบแต่ละชนิด 6.2 วิเคราะห์ผลร่วมกับข้อมูลทั้งหมด 7. ประชุมปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้องของผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี)						

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
8. เขียนสรุปผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกตามแบบรายงานมาตรฐาน 9. รายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก แนวทางการช่วยเหลือและการบำบัดทางจิตวิทยา แก่ผู้รับบริการ และ/หรือผู้เกี่ยวข้อง 10. เสนอผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก ในที่ประชุมตัดสินโรค (case conference) เพื่อประกอบการวินิจฉัยทางจิตเวช วางแผนการดำเนินการช่วยเหลือ (ถ้ามี)						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 7 ข้อ

2. เกณฑ์การประเมินการบำบัดทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

2.1 การบำบัดทางจิตวิทยา

2.1.1 การบำบัดทางจิตวิทยาแบบรายบุคคล

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น <ul style="list-style-type: none"> 1.1 ศึกษาข้อมูลจากทะเบียนประวัติ 1.2 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม 1.3 ศึกษาจากผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก (ถ้ามี) 2. สร้างสัมพันธภาพพูดคุยกับผู้รับบริการ 3. วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยา 4. ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการบำบัด <ul style="list-style-type: none"> 4.1 ตกลงและเห็นชอบในการบำบัดและต้องการบำบัดจริง 4.2 กำหนดสถานที่ วัน เวลา ระยะเวลาและวิธีการบำบัด 5. ดำเนินการบำบัดทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคต่าง ๆ แบบรายบุคคล (ระบุเทคนิคที่ใช้) และบันทึกรายละเอียด 6. ยุติการบำบัด 7. ประเมินและสรุปผลการบำบัด 8. ติดตามผลการบำบัดเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี 9. ส่งต่อในกรณีที่ผู้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 7 ข้อ

2.1.2 การบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากทะเบียนประวัติและผู้เกี่ยวข้อง 2. วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม 3. สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มผู้รับบริการ 4. ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการให้บริการ 5. ดำเนินการบำบัดทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคต่าง ๆ แบบกลุ่มและบันทึกรายละเอียด 6. ยุติการบำบัด 7. ประเมินและสรุปผลการบำบัด 8. ติดตามผลการบำบัดเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 5 ข้อ

2.2 พฤติกรรมบำบัดและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนการบำบัดจากทะเบียนประวัติ 2. สร้างสัมพันธภาพ และตกลงบริการกับผู้รับบริการ และ/หรือผู้เกี่ยวข้อง 3. ประเมินปัญหาพฤติกรรมเป้าหมาย 4. วางแผนการบำบัด 5. ดำเนินการบำบัดด้วยเทคนิคต่าง ๆ ของพฤติกรรมบำบัดที่เหมาะสม 6. บันทึกรายละเอียดการบำบัด 7. ประเมินความก้าวหน้าของการบำบัด 8. ยุติการบำบัด 9. ติดตามผล การบำบัดเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 7 ข้อ

2.3 การให้การปรึกษาทางจิตวิทยา (PSYCHOLOGICAL COUNSELING)

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. การสร้างสัมพันธภาพ 2. สืบหาปัญหา 3. วิเคราะห์ปัญหา 4. วางแผนแก้ไขปัญหา 5. ใช้ทักษะที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา 6. สรุปและประเมินผล 7. ติดตามผล 8. ส่งต่อในกรณีที่ได้รับบริการจะได้รับประโยชน์สูงสุด						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 5 ข้อ

2.4 การฟื้นฟูสภาพจิตใจ

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. คัดเลือกผู้รับบริการจากทะเบียนประวัติ แรงจูงใจ ความสามารถและผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิก 2. วางแผนและให้คำแนะนำแก่ผู้เกี่ยวข้อง 3. ดำเนินการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพจิตใจ 4. ตรวจสอบประเมินผล 5. ยุติการดำเนินการฟื้นฟูสภาพจิตใจ 6. เขียนรายงานสรุปผล 7. ติดตามผล ผู้รับบริการเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 5 ข้อ

3. การประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชนและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1 การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันก่อนเกิดปัญหา

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาสุขภาพจิตเพื่อการส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ค้นคว้าข้อมูล 2. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการดำเนินงานและเทคโนโลยี 3. ศึกษาค้นคว้า จำแนกอุปกรณ์และเทคโนโลยี การดำเนินการ วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาองค์ความรู้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการผลิตเทคโนโลยีสื่อและหาเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินการ 4. วางแผนการให้สุขภาพจิตศึกษา 5. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ปฏิบัติงานตามกิจกรรมในแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ 6. ประเมินผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงานและเขียนรายงาน						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 4 ข้อ

3.2 การสืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชนด้วย เครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิก

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. สืบค้นปัญหาสุขภาพจิตในระยะเริ่มแรกของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ในชุมชน ด้วยเครื่องมือและกระบวนการทางจิตวิทยาคลินิก 2. เลือกพัฒนาหรือสร้างเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกในการคัดกรองจำแนกประเภทของปัญหาในกลุ่มเป้าหมาย 3. วางแผนการดำเนินการสืบค้น กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน 4. ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 5. ประเมินผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงานและเขียนรายงาน						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 3 ข้อ

3.3 การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิต และพฤติกรรมสุขภาพแก่ชุมชน

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสุขภาพจิต 2. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย 3. ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ในการนำมาแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ 4. วางแผนการให้สุขภาพจิตศึกษาและสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลเพื่อการประเมินผล 5. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ 6. ประเมินผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินงานและเขียนรายงาน						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 4 ข้อ

3.4 การคัดเลือกบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์องค์ประกอบของลักษณะงาน หรือสาขาวิชาที่ต้องการคัดเลือก เพื่อศึกษาต่อหรือทำงาน 2. วิเคราะห์และกำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่จะคัดเลือกเพื่อศึกษาต่อหรือการทำงาน 3. เลือกวิธีการและเครื่องมือ เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 4. ดำเนินการทดสอบด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทดสอบอื่น ๆ โดยปฏิบัติตามคู่มือมาตรฐานของเครื่องมือแต่ละชนิด 5. วิเคราะห์และแปลผลการทดสอบทางจิตวิทยาคลินิกและเครื่องมือทดสอบอื่น ๆ 6. สรุปผลการดำเนินงาน เขียนรายงานและข้อเสนอแนะ 7. ติดตามผลการดำเนินงานเป็น ระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแต่ละกรณี						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 5 ข้อ

3.5 การพัฒนาบุคลากรภาพเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. เลือกวิธีการและเครื่องมือเพื่อศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาและสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมายทางจิตวิทยาคลินิกหรือออกแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย 2. รวบรวมวิเคราะห์องค์ประกอบทางจิตวิทยาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 3. ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและวิชาการสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งวิชาการที่เป็นบุคคล องค์กรและเอกสารต่าง ๆ 4. ตกลงบริการและทำตามเงื่อนไขการให้บริการ 5. สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอน เป้าหมาย ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน 6. ดำเนินงานตามรูปแบบ ขั้นตอนและกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาบุคลากรภาพ 7. ประเมินผลระหว่างดำเนินงานและปรับปรุงกิจกรรม 8. ดำเนินการตามรายละเอียดของกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้ว 9. ประเมินผล สรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 6 ข้อ

3.6 การพัฒนาและผลิตรูปแบบ สื่อต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาสุขภาพจิต ความรุนแรงของปัญหาและวาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง 2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อจัดทำเนื้อหาและกำหนดรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพจิต 3. วางแผนและพัฒนาการผลิตสื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสภาพความรุนแรงของปัญหา 4. ควบคุมกำกับการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ 5. ประเมินผลการใช้สื่อเพื่อการพัฒนาปรับปรุง						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 3 ข้อ

4. การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก เทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

4.1 การพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของนักจิตวิทยาคลินิก 2. จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก 3. ดำเนินงานตามแผน 4. ประเมินผลการดำเนินงาน						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ทั้ง 4 ข้อ

4.2 การพัฒนาเทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2. วางแผนการดำเนินงาน 3. ดำเนินการตามแผน <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดกรอบแนวคิดและออกแบบการดำเนินงาน - พัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือในการวิจัย - ทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข - ขยายผล (นำไปใช้จริง / เก็บข้อมูล) - เขียนรายงาน 4. ประเมินผลการดำเนินงาน						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ทั้ง 4 ข้อ

5. การสอน ฝึกรอบรวมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการจิตวิทยาคลินิก

ลักษณะการปฏิบัติงาน	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน		การประเมินการปฏิบัติงาน			หมายเหตุ
	มี	ไม่มี	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	ควรพัฒนา	
1. ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 2. เตรียมการดำเนินงาน - องค์กรความรู้ / แบบประเมิน - กำหนดรูปแบบการสอน ฝึกรอบรวมและเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ 3. ประเมินผลกลุ่มเป้าหมาย - องค์กรความรู้ ทักษะ ทักษะ - ความพึงพอใจ - การประยุกต์ใช้						

เกณฑ์ประเมินผ่าน : ต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์ ทั้ง 3 ข้อ

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการบริการทางจิตวิทยาคลินิกในหน่วยงาน
สังกัดกรมสุขภาพจิต . พ.ศ. 2541.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มาตรฐานวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก . พ.ศ. 2543 – 2544.

สมาคมนักจิตวิทยาคลินิกไทย ระเบียบสมาคมนักจิตวิทยาคลินิกไทย ว่าด้วยจรรยาบรรณของนักจิตวิทยา
คลินิกไทย , พ.ศ. 2526.

American Psychological Association. (2002). Ethical principles of psychologists and code of conduct.

American Psychologist, 47, 1597-1611.

Mensh,Ivan N. Clinical Psychology,Science and Profession. The Macmillan Company,New York, 1996.

Sundberg, An Introduction to Research and Practice. Meredith Publishing Company,1962.

ภาคผนวกที่ 1

ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข

ว่าด้วยการรักษาพยาบาลแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะ

สาขาจิตวิทยาคลินิก

พ.ศ. ๒๕๔๘

**ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข
ว่าด้วยการรักษาพยาบาลแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะ
สาขาจิตวิทยาคลินิก
พ.ศ. ๒๕๔๙**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ (๒) มาตรา ๒๓(๓) และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.๒๕๔๒ และมาตรา ๙ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขาจิตวิทยาคลินิกเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๖ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะ จึงออกระเบียบว่าด้วยการรักษาพยาบาลแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิกไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการรักษาพยาบาลแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก พ.ศ. ๒๕๔๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามระเบียบนี้

**หมวด ๑
หลักทั่วไป**

ข้อ ๔ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกย่อมดำรงตนให้สมควรในสังคมโดยธรรม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ

ข้อ ๕ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นสาเหตุให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ ๖ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกย่อมประกอบวิชาชีพด้วยเจตนาดี โดยไม่คำนึงถึงฐานะ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สังคม หรือลัทธิการเมือง

หมวด ๒

การโฆษณาการประกอบโรคศิลปะ

ข้อ ๗ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่โฆษณา ใช้ จ้าง วาน หรือยินยอมให้ผู้อื่น โฆษณาการประกอบโรคศิลปะ ความรู้ความชำนาญในการประกอบโรคศิลปะของตน เว้นแต่เป็นการโฆษณา ในกรณีต่อไปนี้

- (๑) การแสดงผลงานในหน้าที่หรือทางวิชาการหรือเพื่อการศึกษา
- (๒) การประชุมทางวิชาการ
- (๓) การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ
- (๔) การประกาศเกียรติคุณ

ทั้งนี้ การโฆษณาดังกล่าวจะต้องละเว้นการแสดงในทำนองไม่สุภาพ แสวงหาประโยชน์ที่จะเกิดต่อการประกอบโรคศิลปะของตนหรือผู้อื่น หรือต่อสถานที่ที่ทำการประกอบโรคศิลปะของตนหรือผู้อื่น

ข้อ ๘ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกสามารถแสดงข้อความเกี่ยวกับการประกอบโรคศิลปะของตนที่สถานที่ทำการประกอบโรคศิลปะได้เพียงข้อความเฉพาะเรื่องต่อไปนี้

(๑) ชื่อ นามสกุล และอาจมีคำประกอบชื่อได้เพียงตำแหน่งทางวิชาการ ยศฐานันดรศักดิ์ เท่านั้น

(๒) ชื่อปริญญา วุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติ หรือหนังสือแสดงคุณวุฒิอย่างอื่นแสดงเต็ม หรือเป็นตัวอักษรย่อตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ประกอบโรคศิลปะซึ่งตนได้รับมา โดยได้มาด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามเกณฑ์ของคณะกรรมการวิชาชีพหรือสถาบันการศึกษานั้น

(๓) ชื่อสถานพยาบาล ที่อยู่ ที่ตั้ง หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลข โทรสาร ที่อยู่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่น ๆ

(๔) สาขาแห่งการประกอบโรคศิลปะของตน

(๕) ความรู้ความชำนาญเฉพาะทางในการประกอบโรคศิลปะของตนซึ่งคณะกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิกได้อนุมัติแล้ว

(๖) เวลาทำการ

ข้อ ๙ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก ผู้ทำการเผยแพร่ให้ข้อมูลทางวิชาการหรือตอบ ปัญหาทางวิชาชีพทางสื่อมวลชน ถ้าแสดงตนว่าเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะต้องไม่แจ้งสถานที่ทำการประกอบโรคศิลปะส่วนตัวเป็นทำนองโฆษณา ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้รับการตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๑๐ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องระมัดระวังตามวิสัยที่พึงมี มิให้การประกอบวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกของตนแพร่ออกไปในสื่อมวลชนเป็นทำนองโฆษณาความรู้ความสามารถ

หมวด ๓

การประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก

- ข้อ ๑๑ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องรักษามาตรฐานแห่งวิชาชีพ
- ข้อ ๑๒ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่เรียกร้อยเงินจ้างรางวัลพิเศษนอกเหนือจากค่าบริการที่ต้องได้รับตามที่ประกาศไว้
- ข้อ ๑๓ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่จูงใจหรือชักชวนผู้รับบริการให้มารับบริการทางวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกเพื่อประโยชน์ของตน
- ข้อ ๑๔ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องปฏิบัติต่อผู้รับบริการ โดยสุภาพ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ข้อ ๑๕ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่หลอกลวงผู้รับบริการให้หลงเข้าใจผิดในการประกอบวิชาชีพเพื่อประโยชน์ของตน
- ข้อ ๑๖ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องประกอบวิชาชีพโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสิ้นเปลืองที่เกิดความจำเป็นของผู้รับบริการ
- ข้อ ๑๗ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ออกใบรับรองอันเป็นความเท็จโดยเจตนาหรือให้ความเห็นไม่สุจริตในเรื่องใดๆ อันเกี่ยวกับวิชาชีพแห่งตน
- ข้อ ๑๘ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกมีหน้าที่อธิบายให้ผู้รับบริการหรือผู้แทนโดยชอบธรรมเข้าใจสาระสำคัญของ การตรวจและการให้บริการทางวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก
- ข้อ ๑๙ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่เปิดเผยความลับของผู้รับบริการ ซึ่งตนทราบมาเนื่องจากการประกอบวิชาชีพ เว้นแต่ด้วยความยินยอมของผู้รับบริการ หรือเมื่อต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามหน้าที่
- ข้อ ๒๐ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ปฏิเสธการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในระยะอันตรายจากภาวะวิกฤติทางจิตใจ เมื่อได้รับคำขอร้องและตนอยู่ในฐานะที่จะช่วยได้
- ข้อ ๒๑ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่สนับสนุนหรือใช้ผู้อื่น ให้มีการประกอบวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกโดยผิดกฎหมาย
- ข้อ ๒๒ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ให้หรือรับผลประโยชน์เป็นค่าตอบแทนเนื่องจากการรับหรือส่งต่อผู้รับบริการ เพื่อรับบริการทางการแพทย์
- ข้อ ๒๓ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกพึงระมัดระวังความสัมพันธ์กับผู้รับบริการที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจทางวิชาชีพผิดพลาด หรือทำให้เกิดการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากผู้รับบริการ

หมวด ๔
การปฏิบัติต่อผู้ร่วมวิชาชีพ

ข้อ ๒๔ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก พึงยกย่องให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน

ข้อ ๒๕ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ดูหมิ่น ทับถม ให้อายหรือ กลั่นแกล้งกัน

ข้อ ๒๖ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกพึงร่วมมือ สนับสนุนและส่งเสริมต่อองค์กรทางวิชาชีพ

ข้อ ๒๗ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ชักจูงผู้รับบริการของผู้อื่นมาเป็นของตน

ข้อ ๒๘ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่เอาผลงานของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกอื่นมาเป็นของตน

หมวด ๕
การปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน

ข้อ ๒๙ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิก พึงยกย่องให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน

ข้อ ๓๐ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องไม่ดูหมิ่น ทับถม ให้อาย หรือ กลั่นแกล้งผู้ร่วมงาน

ข้อ ๓๑ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกพึงส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิชาชีพของผู้ร่วมงาน

หมวด ๖
การทดลองในมนุษย์

ข้อ ๓๒ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกผู้ทำการทดลองในมนุษย์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกทดลองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์

ข้อ ๓๓ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกพึงเคารพในสิทธิของผู้ถูกทดลองในกรณีที่จะบอกเลิก หรือถอนตัวจากการร่วมเป็นผู้ถูกทดลองสำหรับงานวิจัยเมื่อใดก็ได้

หมวด ๗
การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสถานพยาบาล

ข้อ ๓๔ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาจิตวิทยาคลินิกต้องปฏิบัติตนเกี่ยวกับสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ลงชื่อ   พินิจ   จารุสมบัติ

(นายพินิจ   จารุสมบัติ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ภาคผนวกที่ 2

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง กำหนดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางจิตวิทยาคลินิก

พ.ศ. ๒๕๔๙

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง กำหนดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางจิตวิทยาคลินิก
พ.ศ. ๒๕๔๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดให้สาขา
จิตวิทยาคลินิกเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ.
๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กำหนดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่อไปนี้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางจิตวิทยาคลินิก

(๑) เครื่องมือทดสอบเชาวน์ปัญญาแบบบินเน็ต(The Binet Intelligence Scales)

(๒) เครื่องมือทดสอบเชาวน์ปัญญาแบบเวคสเลอร์

(The Wechsler Intelligence Scales)

(๓) แบบทดสอบพัฒนาการด้านวุฒิภาวะทางสังคมแบบไวน์แลนด์

(Vineland Social Maturity Scales)

(๔) แบบสำรวจบุคลิกภาพมินเนโซตามัลติเฟสติก (The Minnesota Multiphasic

Personality Inventories)

(๕) แบบสอบถามองค์ประกอบบุคลิกภาพสิบหกด้าน(The Sixteen Personality

Factor Questionnaires)

(๖) แบบทดสอบเฮอร์แมนรอร์สชัคไฮโคโคไดแอคโนสติกส์ (Hermann Rorschach

Psychodiagnostics)

(๗) แบบทดสอบเทอมาติกแอฟเพอร์เซพชัน (Thematic Apperception Test)

(๘) แบบทดสอบซิลเดรนส์แอฟเพอร์เซพชัน (Children's Apperception Test)

(๙) แบบทดสอบการวาดรูปคน (Draw – A – Person Test)

(๑๐) แบบทดสอบการวาดรูปบ้าน – ต้นไม้ – คน (House - Tree - Person Test)

(๑๑) แบบทดสอบการเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Tests)

(๑๒) แบบทดสอบประสาทจิตวิทยาชุดฮัลสเต็ดไรท์แทน

(Halstead Reitan Neuropsychological Test Battery)

(๑๓) แบบทดสอบเบนเดอวีชวลมอเตอร์เกสตัลท์ (Bender Visual Motor Gestalt Test)

(๑๔) แบบทดสอบเบนตันวิซวลรีเทนชัน (Benton Visual Retention Test)

ข้อ ๒ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ลงชื่อ พินิจ จารุสมบัติ

(นายพินิจ จารุสมบัติ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ภาคผนวกที่ 3

เครื่องมือพิเศษเฉพาะวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก

เครื่องมือพิเศษเฉพาะจิตวิทยาคลินิก

หลักปฏิบัติในการใช้เครื่องมือพิเศษเฉพาะวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก ผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาจิตวิทยาคลินิก ควรคำนึงถึงหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) นักจิตวิทยาคลินิกไม่ควรเผยแพร่เครื่องมือพิเศษเฉพาะวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกโดยการพิมพ์รูปภาพหรืออุปกรณ์การทดสอบในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 2) ไม่ควรนำข้อมูลที่ได้จากการแปลผลเครื่องมือพิเศษทางจิตวิทยาคลินิกไปใช้ในทางที่จะทำให้มีผลกระทบต่อผู้รับบริการและกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิกในครั้งต่อไป
- 3) ควรระมัดระวังหรือป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยตรงนำเครื่องมือพิเศษเฉพาะวิชาชีพจิตวิทยาคลินิกไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง

เครื่องมือพิเศษเฉพาะจิตวิทยาคลินิก

ชื่อแบบทดสอบ	มาตรฐานการปฏิบัติงาน เชิงคุณภาพ		เวลาที่ใช้ในการ ทดสอบ/ครั้ง
	ไม่ซับซ้อน มาก	ซับซ้อน มาก	
1. การทดสอบเชาวน์ปัญญา เพื่อทราบข้อมูลในการวินิจฉัยแยกโรคและระดับเชาวน์ปัญญา ระดับ ความสามารถในการเข้ารับการบำบัดทางจิตวิทยา และวิธีการใช้เชาวน์ ปัญญาในการปรับตัวและแก้ปัญหาต่าง ๆ แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา			
1.1 Stanford-Binet Scales		/	45-60 นาที
1.2 The Arthur Point Scale of Performance Tests		/	45-60 นาที
1.3 Wechsler Scales			
1.3.1 Wechsler Intelligence Scale for Children, Third Edition (WISC III)		/	45-60 นาที
1.3.2 Wechsler Intelligence Scale for Children Revised (WISC-R)		/	45-60 นาที
1.3.3 Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS)		/	45-60 นาที
1.3.4 Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence (WPPSI)		/	45-60 นาที
1.3.5 Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence (WASI)		/	45-60 นาที
1.4 Woodcock-Johnson Test of Cognitive Abilities		/	45-60 นาที
1.5 Cognitive Assessment System (CAS)		/	45-60 นาที
1.6 Comprehensive Test of Nonverbal Intelligence (CTONI)		/	45-60 นาที
1.7 Draw-A-Person : A Quantitative Scoring		/	45-60 นาที
1.8 Progressive Matrices	/		45-60 นาที
1.9 คู่มือประเมินเชาวน์ปัญญาเด็กอายุ 2-15 ปี (ฉบับกรม การแพทย์)	/		45-60 นาที

ชื่อแบบทดสอบ	มาตรฐานการปฏิบัติงาน เชิงคุณภาพ		เวลาที่ใช้ในการ ทดสอบ/ครั้ง
	ไม่ซับซ้อน มาก	ซับซ้อน มาก	
<p>2. การทดสอบพัฒนาการเด็ก เพื่อตรวจวินิจฉัยเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้า และการให้ความช่วยเหลือ ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้</p> <p>แบบทดสอบพัฒนาการ</p> <p>2.1 Bayley Scales of Infant Development / 30-45 นาที</p> <p>2.2 Denver Developmental Screening Test (DDST) / 20-45 นาที</p> <p>2.3 Gesell Developmental Schedules / 30-45 นาที</p> <p>2.4 Griffit Developmental Test / 30-45 นาที</p> <p>2.5 Vineland Social Maturity Scales / 20-45 นาที</p> <p>ฯลฯ</p>			
<p>3. การทดสอบความบกพร่องทางการเรียน เพื่อตรวจวินิจฉัยเด็กที่มีปัญหาการเรียนเฉพาะด้าน แต่มีระดับเชาวน์ปัญญาโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ปกติ เพื่อวางแผนทางการช่วยเหลือที่เหมาะสม และเพื่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแบบทดสอบความบกพร่องทางการเรียน</p> <p>3.1 Kaufman Assessment Battery of Children (K-ABC) / 45-60 นาที</p> <p>3.2 Mc Cathy Screening Test / 15-20 นาที</p> <p>3.3 Pupil Rating Scale / 20-30 นาที</p> <p>3.4 Wechsler Individual Achievement Test (WIAT) / 45-60 นาที</p> <p>3.5 Marianne Frostig Development Test of Visual Perception / 20-30 นาที</p>			
<p>4. การทดสอบบุคลิกภาพ เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพ กลไกที่มาหรือสาเหตุของปัญหา แนวคิดวิธีการปรับตัว ศักยภาพ จุดบกพร่อง พยาธิสภาพทางอารมณ์ จิตใจและข้อบ่งชี้ถึงความผิดปกติทางจิตเวช</p>			

ชื่อแบบทดสอบ	มาตรฐานการปฏิบัติงาน		เวลาที่ใช้ในการ ทดสอบ/ครั้ง
	เชิงคุณภาพ		
	ไม่ซับซ้อน มาก	ซับซ้อน มาก	
แบบทดสอบบุคลิกภาพ			
4.1 Personality Inventories			
4.1.1 California Personality Inventory (CPI)		/	45-60 นาที
4.1.2 Edwards Personality Preference Scales (EPPS)		/	45-60 นาที
4.1.3 The Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI)		/	60-90 นาที
4.1.4 Sixteen Personality Factor Questionnaires (16 PF)		/	45-60 นาที
4.1.5 Roger Criminal Responsibility Assessment Scale (R-CRAS)		/	30-45 นาที
4.1.6 Beck Depressive Inventory	/		15-20 นาที
4.1.7 Behavior Rating Scales	/		15-20 นาที
4.1.8 Fear of Negative Evaluation	/		15-20 นาที
4.1.9 Tension Rating Scale	/		15-20 นาที
4.1.10 The Assertive Inventory	/		15-20 นาที
4.1.11 The Maudsley Personality Inventory (MPI)	/		20-30 นาที
4.1.12 Social Avoidance and Distress Scale	/		15-20 นาที
4.1.13 State Trait Anxiety	/		30-45 นาที
4.1.14 Symptom Checklist-90 (SCL 90)	/		30-45 นาที
4.2 Projective Tests			
4.2.1 Thematic Apperception Test (TAT)		/	45-60 นาที
4.2.2 Children's Apperception Test (CAT)		/	45-60 นาที
4.2.3 Draw-A-Person (D-A-P)		/	20-30 นาที
4.2.4 Elderly Apperception Test (EAT)		/	45-60 นาที
4.2.5 House-Tree-Person (H-T-P)		/	30-45 นาที
4.2.6 Kinetic Family Drawing (KFD)		/	10-15 นาที
4.2.7 Make-A-Picture Story Test (MAP)		/	45-60 นาที

ชื่อแบบทดสอบ	มาตรฐานการปฏิบัติงาน		เวลาที่ใช้ในการ ทดสอบ/ครั้ง
	เชิงคุณภาพ		
	ไม่ซับซ้อน มาก	ซับซ้อน มาก	
4.2.8 Rotter Incomplete Sentence Blank 2 nd 1992		/	30-45 นาที
4.2.9 Sentence Completion Test (SCT)		/	30-45 นาที
4.2.10 Story Completion Test		/	45-60 นาที
4.2.11 Hermann Rorschach Psychodiagnostics		/	45-60 นาที
5. การทดสอบประสาทจิตวิทยา			
เพื่อตรวจวินิจฉัยพฤติกรรมที่แสดงออกที่ผิดปกติซึ่งมีสาเหตุ สืบเนื่องจากพยาธิสภาพทางสมอง			
แบบทดสอบประสาทจิตวิทยา (Neuropsychological Tests)			
5.1 Halstead Reitan Neurological Test Battery		/	8-12 ชั่วโมง
5.2 Trail Making Test		/	5-15 นาที
5.3 Aphasia Screening Test		/	10-20 นาที
5.4 Speech Sound Perception Test		/	20-30 นาที
5.5 Seashore Rhythm Test		/	15-20 นาที
5.6 Stroop Color and Word Test		/	10-15 นาที
5.7 New Word Learning Test (NWLT)		/	15-20 นาที
5.8 Bender Visual Motor Gestalt Test		/	30-45 นาที
5.9 Benton Visual Retention Test		/	30-45 นาที
5.10 Wechsler Memory Scale (WMS)		/	75 นาที
5.11 Wechsler Memory Scale-Abbreviated (WMS-A)		/	15-20 นาที
5.12 Visual-Motor Integration		/	30-40 นาที
5.13 Wisconsin Card Sorting Test (WCST)		/	15-20 นาที
5.14 Boston Naming Test		/	20-30 นาที
5.15 Organic Integrity Test (OIT)	/		15-20 นาที

ภาคผนวกที่ 4

เทคนิคการบำบัดทางจิตวิทยา

เทคนิคการบำบัด	มาตรฐานการปฏิบัติงาน เชิงคุณภาพ		เวลาที่ใช้ในการ บำบัด/ครั้ง
	ไม่ซับซ้อน มาก	ซับซ้อน มาก	
4.2 Projective Group Therapy		/	45-60 นาที
4.3 Play Therapy		/	45-60 นาที
4.4 Music Therapy		/	45-60 นาที
4.5 Psychodrama		/	45-60 นาที
4.6 Art Therapy		/	45-60 นาที
4.7 Family Therapy		/	45-60 นาที
4.8 Satir's Systematic Brief Therapy		/	45-60 นาที
4.9 Matrix Program		/	45-60 นาที
ฯลฯ			

ภาคผนวกที่ 5

แบบรายงานผลทางจิตวิทยาคลินิก

แบบรายงานผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....

วัน / เดือน / ปีเกิด.....เลขที่ทั่วไป.....เลขที่รับไว้.....

ปัญหานำ.....

.....

ผู้ส่งตรวจ.....

เหตุที่ส่งตรวจ.....

เครื่องมือทดสอบที่ใช้.....

วัน / เดือน / ปี ที่ทดสอบ.....

ลักษณะทั่วไป.....

.....

.....

พฤติกรรมขณะทดสอบ

.....

.....

ผลการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก

.....

.....

สรุปผล

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

( )

นักจิตวิทยาคลินิก

หน่วยงาน.....

วัน / เดือน / ปี .....

หมายเหตุ ในกรณีเป็นผู้ที่อยู่ระหว่างฝึกปฏิบัติงาน จะต้องมียามือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษากำกับ

แบบรายงานการบำบัดทางจิตวิทยารายบุคคล

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....
วัน / เดือน / ปีเกิด.....เลขที่ทั่วไป.....เลขที่รับไว้.....
ปัญหานำ.....

เหตุนำส่ง.....
เทคนิคการบำบัดทางจิตวิทยาที่ใช้.....
วัน / เดือน / ปี ที่ทำการบำบัด.....ครั้งที่.....

ลักษณะทั่วไป พฤติกรรมและสถานการณ์ระหว่างการบำบัด
.....
.....
.....

สรุปผล
.....
.....
.....

แผนการบำบัดครั้งต่อไป
.....
.....

( )

นักจิตวิทยาคลินิก

หน่วยงาน.....

วัน / เดือน / ปี .....

หมายเหตุ ในกรณีเป็นผู้ที่อยู่ระหว่างฝึกปฏิบัติงาน จะต้องมียามือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษากำกับ

แบบบันทึกรายงานการบำบัดทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ชื่อกิจกรรมกลุ่ม.....วันที่.....เวลา.....

ลำดับที่	สมาชิกกลุ่ม	ปัญหา/พฤติกรรม ขณะเข้ากลุ่ม	แนวทางการ ช่วยเหลือ	หมายเหตุ

แบบรายงานการประยุกต์จิตวิทยาคลินิกเข้าสู่งานด้านสุขภาพจิตชุมชน
และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต

1. การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพจิต/จิตเวชสู่ชุมชน (อย่างน้อย 1 โครงการ) วิธีการ:-

- (....) จัดบอร์ด (....)จัดนิทรรศการ
 (....) เขียนบทความ จำนวน.....ฉบับ ลงพิมพ์ที่.....
 (....) จัดทำสื่อ/โสตทัศนูปกรณ์ จำนวน.....ฉบับ กลุ่มเป้าหมาย.....
 (....) จัดอบรม/สัมมนา กลุ่มเป้าหมาย.....
 (....) อื่น ๆ ระบุ.....
 เรื่อง.....

การประเมินผล.....

2. คัดกรองปัญหาในชุมชน

- เรื่อง.....
 ใช้แบบทดสอบ.....
 ผล.....
 Intervention ที่ให้.....
 การประเมินผล.....

3. การฟื้นฟู

- ชื่อองค์กร.....
 วิธีการ.....
 (....) Group Psychotherapy (....) Family Therapy
 (....) อื่น ๆ.....
 การประเมินผล.....

4. การถ่ายทอดความรู้ทางจิตวิทยา สุขภาพจิตและพฤติกรรมสุขภาพแก่ชุมชน

เรื่อง.....

กลุ่มเป้าหมาย.....

วิธีการ.....

การประเมินผล.....

.....

5. การคัดเลือกบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

กลุ่มเป้าหมาย.....

วิธีการ.....

การประเมินผล.....

.....

6. การพัฒนาบุคลากรเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน

กลุ่มเป้าหมาย.....

วิธีการ.....

การประเมินผล.....

.....

7. การพัฒนาและผลิตรูปแบบสื่อต่าง ๆ เพื่อการรณรงค์และส่งเสริมสุขภาพจิต

เรื่อง.....

รูปแบบสื่อ.....

กลุ่มเป้าหมาย.....

วิธีการ.....

การประเมินผล.....

.....

( )

ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติงาน

( )

อาจารย์ผู้ให้การฝึกปฏิบัติงาน

แบบรายงานการสอน ฝึกอบรมและเป็นที่ปรึกษาทางจิตวิทยาคลินิก

วัน / เดือน / ปี .....จำนวน.....ชั่วโมง / วัน
เรื่อง.....
กลุ่มเป้าหมาย.....
วิธีการ.....
การประเมินผล.....
.....

แบบรายงานการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพจิตวิทยาคลินิก

วัน / เดือน / ปี .....จำนวน.....ชั่วโมง / วัน
เรื่อง.....
กลุ่มเป้าหมาย.....
วิธีการ.....
การประเมินผล.....
.....
ข้อเสนอแนะ.....
.....

แบบรายงานการพัฒนาเทคโนโลยีและการวิจัยทางจิตวิทยาคลินิก

เรื่อง.....

ผู้รับผิดชอบ / หน่วยงาน.....

วัตถุประสงค์.....

ขั้นตอนการดำเนินการ .....

กลุ่มเป้าหมาย.....

ระยะเวลาในการดำเนินการ.....

งบประมาณ.....

ผลการดำเนินงาน.....

.....

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ภาคผนวกที่ 6

คณะกรรมการวิชาชีพและคณะกรรมการวิชาชีพ
สาขาจิตวิทยาคลินิก

คณะกรรมการวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก

1.	นางสมทรง	สุวรรณเลิศ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประธานกรรมการวิชาชีพ
2.	ดร. สมชาย	เดี่ยวกุล		รองประธานกรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่			
3.	นางสุภาวดี	นวลมณี		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนกรมสุขภาพจิต			
4.	นายแพทย์วิศิษฐ์	ตั้งนภากร		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ			
5.	รศ.นายแพทย์ณรงค์	สุภัทรพันธ์		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนประธานราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย			
6.	รศ. กนกรัตน์	สุขะตุงคะ		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล			
7.	รศ. กัญญา	ธัญมณฑา		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง			
8.	ผศ. ดร. อรพิน	สธิรมน		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์			
9.	นางสาวทิพาวดี	เอมะวรรณะ		กรรมการวิชาชีพ
	ผู้แทนคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์			
10.	นางศศิธร	ภะระตะศิลป์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการวิชาชีพ
11.	นางสาวสุจิตรา	อุสาหะ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการวิชาชีพ
12.	รศ.พวงสร้อย	วรกุล	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
13.	นางวัลลี	ธรรมโกสิทธิ์	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
14.	รศ.ดร.สุชีรา	ภัทรายุตวรรัตน์	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
15.	นายวันชัย	ไชยสิทธิ์	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
16.	นางสาวสุพิน	พรพิพัฒน์กุล	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
17.	นางเสาวลักษณ์	สุวรรณโมตรี	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
18.	นางสาวกาญจนา	วณิชรมณีย์	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
19.	นายเมธี	วงศ์วีระพันธุ์	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
20.	นางสาวธิดารัตน์	ศรีสุโข	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
21.	นางสาวจินตนา	สิงขรอาจ	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ
22.	น.อ.หญิง พรทิพย์	อินทรวีเชียร ร.น.	ผู้ประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ

23. นายแพทย์ธรรมา ชินะกาญจน์ ผู้อำนวยการกองการประกอบโรคศิลปะ	กรรมการวิชาชีพ และเลขานุการ
24. นายภัทรระ แจ่มศิริเจริญ กองการประกอบโรคศิลปะ	ผู้ช่วยเลขานุการ
25. นางยุวดี ชอบพัฒนา กองการประกอบโรคศิลปะ	ผู้ช่วยเลขานุการ

*****

คณะอนุกรรมการวิชาชีพพัฒนาวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพสาขาจิตวิทยาคลินิก

1. นางสาวลักษณ	สุวรรณไมตรี	ประธานอนุกรรมการวิชาชีพ
2. นางสาวสุพิน	พรพิพัฒน์กุล	รองประธานอนุกรรมการวิชาชีพคนที่ 1
3. นายสมบัติ	ตาปัญญา	รองประธานอนุกรรมการวิชาชีพคนที่ 2
4. นางศศิธร	ภระตะศิลป์	อนุกรรมการวิชาชีพ
5. นางวัลลี	ธรรมโกสิทธิ์	อนุกรรมการวิชาชีพ
6. นางสาวทิพาวดี	เอมะวรรณนะ	อนุกรรมการวิชาชีพ
7. นางกัญญา	ธัญม้นตา	อนุกรรมการวิชาชีพ
8. นางสาวอมรากล	อินโอชานนท์	อนุกรรมการวิชาชีพ
9. นายนคร	ศรีสุโข	อนุกรรมการวิชาชีพ
10. นางสาวกาญจนา	วณิชรมณีย์	อนุกรรมการวิชาชีพ
11. นางสาวภาวดี	นวลมณี	อนุกรรมการวิชาชีพ
12. นายอรรถพงษ์	ถนิมพาสน์	อนุกรรมการวิชาชีพ
13. นางสาวจินตนา	สิงขรอาจ	อนุกรรมการวิชาชีพ
14. นางสาวจิตรพรรณ	โพธิ์ไพโรจน์	อนุกรรมการวิชาชีพ
15. นายเมธี	วงศ์วีระพันธุ์	อนุกรรมการวิชาชีพ
16. นางสาวธิดารัตน์	ศรีสุโข	อนุกรรมการวิชาชีพ
17. นางสาวเอื้ออนุช	ถนอมวงษ์	อนุกรรมการวิชาชีพ
18. นายภัทระ	แจ้งศิริเจริญ	อนุกรรมการวิชาชีพ
19. น.อ.หญิง พรทิพย์	อินทวิเชียร ร.น.	อนุกรรมการวิชาชีพและเลขานุการ
20. นางยุวดี	ชอบพัฒนา	อนุกรรมการวิชาชีพและผู้ช่วยเลขานุการ
21. นางสาวณัฐชมร	สำราญจิตร	อนุกรรมการวิชาชีพและผู้ช่วยเลขานุการ

*****

Professional Standards for the Art of Healing in Clinical Psychology

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข